

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Årsmelding 2014 Handelshøyskolen

Innhold

Fra Handelshøyskolens strategiske plan:

Visjon:

Handelshøyskolen skal være en fremragende ”School of Economics and Business” i samsvar med NMBUs visjon: Kunnskap for livet! - Knowledge for Life!

Virksomhetsidé (*Mission*):

Handelshøyskolen skal utvikle og anvende økonomisk teori og metode – i kombinasjon med teori og metoder fra andre samfunnsfag, etikk, naturfag og teknologi – som grunnlag for beslutninger om økonomisk, sosial og miljømessig bærekraftig ressursutnytting på organisasjons- og samfunnsnivå.

Handelshøyskolen skal utgjøre NMBUs miljø for økonomisk forskning, og skal bidra med økonomisk ekspertise til andre fakulteter og institutter i deres forskning og undervisning.

Handelshøyskolen eksisterer for å:

utføre forskning som utgjør en forskjell: Utføre forskning av høy kvalitet og samfunnsmessig relevans i økonomi, administrasjon og ledelse, vitenskapsteori og filosofi, for å underbygge undervisningen, positivt påvirke samfunnsdebatten, bedre beslutningsprosesser og for å bidra til kunnskapsutviklingen på våre fagområder.

tilby høykvalitets utdanning og akademiske grader som gir merverdi i arbeidsmarkedet – både til studenter i handelshøyskolens egne programmer og andre studenter på universitetet.

Instituttleders beretning	4
«Mentorsamtalen»	10
Markedsmuligheter for norsk fisk i europeiske markeder	12
Omdømmebygging teller ikke mest	16
Konkurransfordel fra kundeinformasjon	18
Hvor blir PhD kandidatene av?	20
Organisasjon og personale	23
Personale	24
Vitenskapelige publikasjoner	27
Populærvitenskapelige artikler	31
Priser	32
Doktoravhandlinger/-disputaser	35
Masteroppgaver	39
Undervisning	45
Referee for internasjonale vitenskapelige tidsskrift	48
Opponentoppdrag ved andre universiteter	49

Instituttleders beretning

Av instituttleder Ragnar Øygard

Også i 2014 har Handelshøyskolen levert gode resultater. Forskningsaktiviteten økte fra året før i antall publikasjoner, antall publiseringspoeng, og ekstern prosjektfinansiering. Forskningen spenner over mange områder: vitenskapsteori og filosofi, akvakultur, helse-økonomi, finans, organisasjon og ledelse, landbruksøkonomi, matøkonomi, utviklingsøkonomi, miljø- og ressursøkonomi, klimapolitikk. Noen eksempler fra forskningen er presentert i artikler lengre bak i denne årsmeldingen. Se også publikasjonslisten lengre bak. For forskerutdanningen resulterte 2014 i sju PhD disputaser. Vi opplevde fortsatt god søkning til Handelshøyskolens fem studieprogrammer:

Bachelor og master i økonomi og administrasjon, bachelor og master i samfunnsøkonomi og master i entreprenørskap og innovasjon. Samlet antall studenter økte noe. Antall tildelte nye studiepoeng økte med 4 % fra 2013. En viktig grunn til økningen var at flere studenter fra andre institutter ved universitetet tok emner ved Handelshøyskolen.

Norges mest fornøyde økonomistudenter

Handelshøyskolens studenter uttrykker stor tilfredshet med sine studier, bl.a. i den årlige Econa-undersøkelsen og det nasjonale Studiebarometeret. Studentene sier de er fornøyd med både lærere, undervisningen, emnetilbudet og studiemiljøet. I Econas undersøkelse (<http://www.econa.no/econas-studentundersokelse-2014>) var faktisk Handelshøyskolen ved NMBU det lærestedet som studentene var mest fornøyd med av alle lærestedene hvor Econa har studentmedlemmer. En aktiv studentforening, Optimum, er et viktig bidrag til studiemiljøet. Handelshøyskolens næringslivskontakt kan med fordel styrkes, selv om vi der arbeider med mange tiltak i undervisningen og studentenes kontakt med bedrifter i jevnlig bedriftspresentasjoner.

I 2014 har vi økt undervisningstilbudet i regnskap, slik at studentene nå kan oppnå autorisasjon som regnskapsfører dersom de bruker sine valgfrie poeng til å ta denne emnepakken. Dette tilbudet er noe som har vært etterspurt fra studentene lenge. Det er også gjennomført andre justeringer i emnetilbud og sammensetning av studieprogrammene.

Ny organisering

Fra 1.1.2014 ble UMB fusjonert med Norges veterinærhøgskole til Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, NMBU. Fra 2014 er det også oppnevnt (valgt) nytt instituttstyre og ny sammensetning av utvalg og komiteer ved Handelshøyskolen. Fusjonen har medført endringer i styringsstruktur, med innføring av et fakultetsnivå, hvor Handelshøyskolen inngår i Fakultet for samfunnsvitenskap. Det har gått med en god del arbeid i 2014 til å finne ut av hvordan vi skal arbeide i den nye organisasjonen, med ny styringsstruktur, nytt tilsetningsreglement, endringer i IT-løsninger og markedsføring av Handelshøyskolen med nytt institusjonsnavn, nye nettsider og ny grafisk profil.

Handelshøyskolens stab arbeider uansett ufortrødent videre med å nå målene beskrevet i instituttets strategiske plan for å bli en fremragende handelshøyskole.

Personale

I løpet av 2014 har det bare vært små endringer i staben av fast ansatte. Førsteamanuensis Gro Ladegård sluttet, mens nye faste er Rani Anjum (forsker) og Kateryna Krutskykh (rådgiver/studieveileder). Arild Wæraas fikk opprykk til professor etter kompetansevurdering. Det ble tilsatt tre nye postdoktorer, Arsalan Nisar Shah, Svein Jensen og Mesfin Gelaye, og tre nye stipendiater, Federico Cammelli, Tom Erik Sønsteng Henriksen og Diana Rubiano.

I 2014 hadde Carl Brønn forskningstermin i første halvår og Arild Angelsen, Stein Holden, Kyrre Rickertsen og Marie Steen i andre halvår. Espen Haug hadde permisjon hele året og Frode Kjosavik hadde permisjon første halvår.

Tabell 1 Antall stillingsandeler i ulike kategorier pr 1. oktober (DBH)

	2010	2011	2012	2013	2014
Vitenskapelige	36,4	45,8	44,3	49,5	45,5
hvorav: fast vitenskapelige*	24	26,5	24,1	28,6	28,6
bistillinger	1,3	1,2	1,9	0,9	0,9
forsker (midlertidig)	1,6	2,5	3,3	2,0	0,5
stipendiater**	8,8	13,8	14,6	17	11,6
postdoktor	2	2	2	1	4
Administrative	9,1	8,1	11,8	9,5	10
SUM	45,5	53,9	56,1	59	55,5

*Professor, førsteamanuensis, forsker, dosent, førstelektor, universitetslektor

**Omfatter bare ansatte stipendiater - ikke «kvotestipendiater» og stipendiater på ulike andre ordninger.

Ressursinnsats

Handelshøyskolens samlede omsetning i 2014 var på kr 56 millioner, hvorav kr 44,7 millioner kom fra bevilgninger over NMBUs budsjett fra Kunnskapsdepartementet. Resten er prosjektinntekter fra ulike finansieringskilder i Norge og utlandet. Bevilgning fra NMBU økte med 15 % (nominelt), og samlet inntjening fra eksterne bidrags- og oppdragsprosjekter økte med 9%, men med en del variasjon i de ulike finansieringskildene for prosjekter. Den store veksten i bevilgning fra NMBU skyldes først og fremst økning fra 2011 til 2012 i resultatene som inngår i NMBUs budsjettmodell (Studiepoeng, doktorgrader, publikasjoner, prosjektomsetning), tildeling av nye full-finansierte studieplasser, og et økt antall rekrutteringsstillinger.

Tabell 2 Handelshøyskolens omsetning (1000 kroner)

	2011	2012	2013	2014	Endring 2013-2014	Andel i 2014
Kunnskapsdepartementet	31 068	36 987	38 874	44 726	15 %	80 %
Samlede prosjektinntekter	12 618	14 186	10 273	11 202	9 %	20 %
hvorav: Staten forøvrig	1 246	1 228	666	1 826	174 %	3,3 %
Forskningsrådet	7 606	9 101	7 822	6 569	-16 %	11,7 %
EU	76			274		0,5 %
Utlandet	3 680	3 332	1 496	2 373	59 %	4,2 %
Privat	10	525	289	160	-45 %	0,3 %
SUM	43 686	51 173	49 147	55 928	14 %	100 %

Undervisning

Søkningen til Handelshøyskolens programmer økte fra 2013 til 2014.

Tabell 3 Søkningen til studiene, antall primærøkere i Samordna opptak (bachelor) per 1. juli og direkte til NMBU (master) (Kilde: Samordna opptak, Felles studentsystem)

	2010	2011	2012	2013	2014
Bachelor samfunnsøkonomi	23	24	31	37	45
Bachelor økonomi og administrasjon	107	190	215	202	208
Master samfunnsøkonomi (economics)*	169	176	130	242	289
Master utviklingsøkonomi (DNRE)**	111	90	24	-	-
Master entreprenørskap og innovasjon	61	66	80	74	50
Master økonomi og administrasjon	278	352	389	371	424

*Omfatter også internasjonale søkere

**Ikke opptak etter 2012

For bachelorprogrammene ble opptakskravet for henholdsvis ordinær kvote og primærvitnemål til samfunnsøkonomi 47,0 og 41,7 og for økonomi og administrasjon 47,0 og 44,0. Dette var en økning fra 2013 for begge programmene. For masterprogrammene lå opptakskravet på en god C som snittkarakter fra bachelor (cirka 3,15), som var det samme som i 2013.

6

Universitetsstyret har holdt opptaksrammene fast over noen år, slik at opptaket til Handelshøyskolens studier har ikke økt siden 2011. For de fleste studiene blir det gitt dobbelt så mange tilbud om plass som rammen tilsier, ettersom det erfaringsmessig er halvparten av de som får tilbud om plass som tar imot tilbudet om studieplass.

Tabell 4 Antall nye studenter tatt opp (registrert pr 1. oktober) (Kilde: Felles studentsystem)

	2010	2011	2012	2013	2014
Bachelor samfunnsøkonomi	21	22	28	18	34
Bachelor økonomi og administrasjon	88	95	114	112	87
Master samfunnsøkonomi (Economics)	11	17	11	12	19
Master utviklingsøkonomi (DNRE)	5	8	1	-	-
Master entreprenørskap og innovasjon	15	21	26	26	17
Master økonomi og administrasjon	74	89	70	83	91
Sum antall nye studenter	214	252	250	251	248

Antall registrerte studenter ligger også ganske uendret fra 2013 til 2014, men det er variasjon gjennom året, ved at det er en del frafall av studenter, særlig bachelorstudenter, gjennom det første semesteret, og ved at mange masterstudenter leverer sin masteroppgave om høsten. Noen bachelorstudenter har også tatt fag ved andre læresteder, slik at de kan gjennomføre på kortere enn normalt tid – mens andre arbeider ved siden av studiene og bruker mer enn normalt tid.

Tabell 5 Antall registrerte studenter pr 1. oktober

	2010	2011	2012	2013	2014
Bachelor samfunnsøkonomi	77	74	82	77	94
Bachelor økonomi og administrasjon	251	276	303	325	298
Master samfunnsøkonomi	28	43	42	40	46
Master utviklingsøkonomi (DNRE)	32	22	21	10	6
Master entreprenørskap og innovasjon	39	40	58	60	53
Master økonomi og administrasjon	139	173	175	176	201
Sum antall studenter	566	628	681	689	700

Til tross for at antall studenter har økt lite siden 2012, har studiepoengproduksjonen (antall «årsstudenter») økt med 4 % fra 2013 til 2014 – mye fordi et økt antall studenter fra andre studieprogrammer ved universitetet tar emner ved Handelshøyskolen. Antall emner er økt, blant annet for å kunne tilby spesialisering i regnskap for autorisasjon som regnskapsfører.

Tabell 6 Emnetilbud, årsstudenter og grader tildelt

	2010	2011	2012	2013	2014
Antall emner tilbudt	86	88	85	90	92
Antall emnestudiepoeng tilbudt	640	650	660	685	665
Antall «årsstudenter»*	515	568	604	635	667
Antall masteroppgaver	74	92	104	97	100
Antall ferdige masterstudenter	75	72	94	102	93
Antall bachelorkandidater	22	71	69	79	89

*En «årsstudent» tilsvarer 60 studiepoeng bestått. Dette tallet inkluderer ikke «gjentak» av eksamener

Studentene uttrykker jevnt over høy tilfredshet med studietilbudet ved Handelshøyskolen og har lett med å finne jobb etter endt studier.

Masterforsvarsdagen var en innovasjon i 2014. Onsdag 18. juni forsvarte 55 studenter sine masteroppgaver i en rekke parallelle sesjoner. En felles dag for masterforsvarerne gjorde det mulig å gi det hele en litt mer høytidelig ramme. Dagen ble avsluttet med en enkel sammenkomst og feiring av de ferske kandidatene. Ordningen var så vellykket at dette vil vi gjøre til fast tradisjon.

7

Forskningen

Handelshøyskolen har forskning over et bredt spenn av fagområder og tema. Av områder med stor eksternt finansiert virksomhet er blant annet disse:

- Vitenskapsteori: Her ble prosjektet «Causation in Science» avsluttet i 2014, og det ble innvilget et nytt flerårig prosjekt «CauseHealth» fra forskningsrådets FRIHUM-program.
- Miljø-, energi- og klimaøkonomi: Her er det flere prosjekter med finansiering fra forskningsråd og internasjonale organisasjoner i samarbeid med andre på NMBU (CERAD). Porteføljen på området omhandler både studier av tropisk avskoging (REDD), verdsettingsstudier, analyse av energisektoren og grunnleggende systemforståelser på klimaområdet.
- Akvakultur og fiskemarkeder og forbrukerstudier: Her er det kanskje spesiell grunn til å trekke fram EU-prosjektet «SUSDIET» hvor Frode Alfnes er prosjektleder.
- Utviklingsøkonomi – spesielt studier av utvikling i rural sektor i øst-Afrika.
- Samarbeidsprosjekter knyttet til kapasitetsutvikling ved samarbeidsinstitusjoner i Kirgisistan (AUCA) og Etiopia og Malawi (CLISNARP).

Tabell 7 Eksternt finansierte forskningsprosjekter

Prosjektnavn	Prosjektleder	Finansieringskilde	Finansiering i 2014*	Total finansiering
AUCA Partnership Education & Research	Garcia	SIU	1 202 194	3 999 957
Mentorrollen som element i entrepreniørell ekspertise	Kubberød	Norgesuniversitetet	90 000	90 000
NORHED CLISNARP Etiopia og Malawi	Holden	NORAD	470 500	8 368 071
Environmental Policy and Human Action	Vatn	NFR via andre	49 000	201 319
Salmon Market Analysis Modules SMAM	Guttormsen	NFR	1 056 889	3 224 000
NORFISH	Rickertsen	NFR	206 000	6 330 000
Causation in Science	Anjum	NFR	3 263 500	9 896 000
GOFOOD	Aarset	NFR via andre	55 000	655 000
Salmon Price Cycles	Guttormsen	NFR via andre	2 650 000	1 060 000
BOREDD	Angelsen	NFR via andre	35 000	140 000
Joint Land Certification	Holden	NFR	407 333	2 828 000
CORAL	Navrud	NFR via andre	100 000	300 000
Costal Zones	Navrud	NFR via andre	80 000	260 000
Non-Tariff Barriers	Garcia	NFR via andre	482 971	865 621
Aqua Genome	Aarset	NFR via andre	150 000	600 000
CERAD	Navrud	NFR via andre	240 000	750 000
DIFFUSION	Rosendahl	NFR via andre	50 000	385 000
Energix	Rosendahl	NFR via andre	154 000	640 000
Intergated Assessment of Climate Change	Jensen	NFR via andre	178 000	4 480 000
Economic Efficiency and Distribution	Aarset	NFR	65 000	633 000
Patodyn	Romstad	NFR via andre	220 000	220 000
Adoption Pathways	Holden	Australian CFIAR	315 000	1 100 000
UN-HABITAT Land Access and Youth Livelihood Opportunities	Holden	UN HABITAT	265 700	1 536 000
REDD IV	Angelsen	CIFOR	779 958	3 350 000
SUSDIET	Alfnes	EU	501 000	2 473 000
PEN - Ecosystems and Poverty under Climate Change	Dokken	CIFOR	167 897	200 000

*Beløpet er Handelshøyskolens andel for prosjekter som foregår i samarbeid med andre.

Det er etablert to forskningssentre ved Handelshøyskolen: Senter for råvaremarkedsanalyse og Centre for Land Tenure Studies – det sistnevnte i samarbeid med Institutt for landskapsplanlegging og Noragric.

Tabell 8 Publiseringspoeng og antall publikasjoner i Nasjonal vitenskapsindeks (Cristin)

	2010	2011	2012	2013	2014
Antall publikasjoner totalt	33	54	50	62	72
-Antall journalartikler	28	39	36	43	63
-Antall kapitler i vitenskapelig antologi	4	13	13	18	9
-Antall vitenskapelig monografi	1	2	1	1	0
Antall Publiseringspoeng	19,9	37,17	36,1	39,71	45,35
Antall Publiseringspoeng pr fagårsverk	0,5	0,81	0,81	0,80	0,996

Antall publikasjonspoeng er «all time high», samtidig som antall «fagårsverk» (dvs stillingsandeler i vitenskapelig stilling pr 1.oktober) minket, slik at antall poeng pr fagårsverk ble veldig nær målet om 1 publiseringspoeng pr fagårsverk.

Handelshøyskolens ansatte var også aktive i forskningsformidling gjennom bidrag i pressen, i konferanser og direkte kontakt med brukerne av forskningen.

Forskerutdanning

Det ble i 2014 tildelt sju doktorgrader. Handelshøyskolen har tidligere tatt opp to doktorgradsstudenter i filosofi og vitenskapsteori. I forbindelse med en omfattende gjennomgang av universitetets forskerutdanning i 2014, konkluderte Instituttstyret med at fagmiljøet på filosofi og vitenskapsteori er for lite til at Handelshøyskolen kan ta opp nye PhD-studenter på dette området. Handelshøyskolen vil ta opp nye forskerstudenter til et PhD-program i økonomi og administrasjon, med spesialiseringer i økonomi og administrasjon og i samfunnsøkonomi.

Det ble tatt opp ni nye PhD studenter, slik at det ved årets utgang var 39 registrerte PhD studenter ved instituttet. Av de nye studentene, ble tre ansatt som stipendiater, to var kvotestipendiater fra Afrika, mens de fire siste er fra Etiopia og Zambia og tilknyttet et NORHED-prosjekt finansiert av Norad.

Handelshøyskolen har deltatt i Nasjonal forskerskole for bedriftsøkonomi, hvor norske institusjoner samarbeider om å gi forskerkurs. Handelshøyskolen gir også forskerkurs i vitenskapsteori og -etikk for forskerstudenter ved hele universitetet.

Internasjonalt samarbeid

Handelshøyskolens forskning og utdanning er i sin natur internasjonal, med utstrakt samarbeid med forskere i andre land og betydelig innslag av gjestestudenter. Mange av Handelshøyskolens forskere legger ned et betydelig arbeid i fagfellelvurdering av vitenskapelige arbeider innsendt til internasjonale forskningsjournaler.

Handelshøyskolen har i 2014 deltatt i to større prosjekter for institusjons- og kapasitetsutvikling i lavinntektsland. Et samarbeidsprosjekt med American University of Central Asia (AUCA) i Bishkek, Kirgisistan omfatter utveksling av lærere og studenter. Flere av Handelshøyskolens lærere har undervist ved AUCA, mens studenter far AUCA tar deler av sitt studium på Ås. I 2013 fikk Handelshøyskolen sammen med Mekelle University, Etiopia og LUANAR i Malawi innvilget midler til et flerårig kapasitetsbyggingsprosjekt under NORHED-programmet finansiert av Norad. Prosjektet omfatter blant annet forsknings samarbeid og finansiering for at forskere ved de to afrikanske universitetene kan ta doktorgrad ved NMBU.

Litt mer enn halvparten av PhD studentene har utenlandsk pass. Fra 2003 til 2014 har til sammen 22 personer fra Afrika og Asia (Etiopia, Uganda, Malawi, Eritrea, Pakistan, Bangladesh, Vietnam og Nepal) avlagt doktorgrad ved Handelshøyskolen. De arbeider i forsknings- og utdanningsstillinger i sine hjemland og i internasjonal forskning.

«Mentorsamtalen»

Elin Kubberød, førsteamanuensis ved Handelshøyskolen og prosjektleder for prosjektet «Mentorrollen som element i Entreprenøriell ekspertise», forteller at ved å styrke de fagansattes egenkompetanse i rollen som mentor løftes kvaliteten i utdanningen innen entreprenørskap til et høyere nivå.

Elin Kubberød

Mentorskap i organisasjon- og lederutvikling er et svært utbredt - fenomen i norsk næringsliv. Mentoring og mentorrollen er tolket ulikt i amerikansk og europeisk fag- og forskningslitteratur. I den amerikanske mentorlitteraturen fokuseres det på mentorens innflytelse og mentorens bruk av posisjon og makt til å «flytte» menteen oppover langs karrierestigen.

I den europeiske tradisjonen er det erfaringen til mentoren som er sentral. Her er fokuset mer på mentorens evne til å fremme læring og utvikling av menteen, noe som selvfølgelig også kan ha en karrieremessig konsekvens.

Når det er sagt, eksisterer det likevel en konsensus i forskningslitteraturen som peker på to hovedtrekk ved mentoring. Mentoring er rettet både mot profesjonell utøvelse og psykososial utvikling av menteen. Den første siden dreier seg om hvordan man utvikler ferdigheter. Her kan mentoren bidra til at menteen utvikler evne til å ta og takle utfordringer, samt bidra til at menteen kan bygge opp egenkompetansen for å kunne mestre nye og krevende oppgaver. Det andre aspektet ved mentoring dreier seg om å støtte den personlige utviklingen som omfatter identitetsutvikling,- og selvtilitt, samt motivasjon i forbindelse med den rollen som menteen skal gå inn i.

Mentoring er derfor en form for veiledning som ikke bare begrenses til lederutvikling eller til kompetanseutvikling i det ordinære arbeidslivet. Mentoring innebærer tradisjonelt mer enn akademisk oppgaveveiledning. Mentoring kan være særlig nyttig i forhold til læring og støtte gjennom vanskelige og uoversiktlige læreprosesser, som i gründerprosesser hvor man har liten kontroll på eksterne faktorer. «Entreprenøriell læring» er en form for læring som skjer under utvikling og realisering av ideer til ny virksomhet. Det er en læreprosess som er uoversiktlig og uforutsigbar, og det er en læreprosess som ikke kan predikeres.

Kompetanseheving

I 2013 ble Handelshøyskolen tildelt kr. 900 000 i støtte fra Kunnskapsdepartementet gjennom Norgesuniversitetet for et kompetansehevingsprosjekt for fagfolk involvert i høyere entreprenørskapsutdanning. Prosjektet «Mentorrollen som element i Entreprenøriell ekspertise - Utvikling av mentorrollen for utdanning i entreprenørskap» ledes av faggruppen i entreprenørskap ved Handelshøyskolen og har med seg fagpersoner fra det pedagogiske miljøet ved NMBU, NMBU Technology Transfer Office (TTO), Senter for entreprenørskap ved UiO, Høyskolen i Telemark, Markedshøyskolen i Oslo, Høyskolen i Bergen (Senter for nyskaping) og Ungt Entreprenørskap Norge.

Erfaringsbasert læring er student-sentrert og krever en annen inngang til lærerrollen, mer i retning av å være veiviser, rådgiver og tilrettelegger slik at studentene tar ansvar for egen læring. I erfaringsbasert læring tilhører scenen studenten, og foreleseren er flyttet «back stage».

-Vår rolle som fagansvarlig er å sikre både nok utfordring og støtte i et læringsmiljø hvor det er studentene som skal utvikle de kreative løsningene på problemene. Gjennom å sette

Illustrasjon: Shutterstock

fokus på mentorrollen setter vi studentene i stand til å ta et aktivt og selvstendig ansvar for egen læringsprosess. For å kunne sette oss i stand til å tilby det beste utdanningstilbudet i høyere utdanning innen entreprenørskap må vi være gode på disse prosessene, forteller førsteamanuensis Elin Kubberød.

Internasjonalt anerkjente universitetsmiljøer innenfor entreprenørskap peker på refleksiv praksis som et viktig element i den pedagogiske porteføljen for bedriftsøkonomiske studier i fremtiden. Dette kan gjøres ved å styrke mentorrollen til veilederne i undervisningsprogrammene og ved å styrke allianser og relasjoner til eksterne aktører som gründere, næringsliv, investorer og alumni.

Erfaringsbasert læring

Elin Kubberød - er opptatt av de pedagogiske sidene ved mentoring og hvordan mentoring kan benyttes i utvikling av entreprenørielle ferdigheter i høyere utdanning.

- De fleste entreprenørskapsstudenter oppgir at de virkelig har stort utbytte av praktiske entreprenørskapsoppgaver, men at de mange ganger opplever det vanskelig å se koblingen mellom det som undervises i klasserommet og den praksis de har vært igjennom, forteller Kubberød.

Masterprogrammet i entreprenørskap og innovasjon, som tilbys ved Handelshøyskolen, omfatter i stor grad praksisbaserte læringskomponenter hvor studenter arbeider med innovasjonsprosjekter og i oppstarts-interships med å utvikle forretningsideer i tett samarbeid med og på oppdrag fra gründere og etablerte bedrifter. Med andre ord en erfaringsbasert læring som setter den teoretiske kunnskapen om entreprenørskap ut i live, slik at studentene kan danne seg bruksteorier som supplerer og utfordrer etablert kunnskap.

Studentene som tok emnet «Entreprenørskap i praksis» høsten 2014 fikk andre studenter som allerede har vært gjennom denne studiedelen som mentorer.

Studentmentorene bidrar med egne erfaringer i det å jobbe med oppstartprosjekter, men mest av alt bidrar de til at første års studentene føler mer trygghet, tør å ta ansvar,- og våger seg ut i ukjent terreng og de bidrar til å «smøre» teamprosessen bak prosjektarbeidet. En refleksjon vi som fagansvarlige gjør oss etter denne pilotrunden, er at studentmentorene har en større legitimitet og tyngde i sin rolle som mentor ovenfor førsteårsstudenter enn oss. Siden studentmentorene har vært igjennom den samme «lærereisen», besitter de dermed unik kompetanse som vi som er fagansvarlig ikke har, forteller Kubberød.

Slik sett skaper vi en ordening med et samskapende studiemiljø, hvor kunnskapsutviklingen er demokratisert og fordelt i et større praksisfelleskap, og hvor det er relativt flytende hvem det er som sitter med den «sanne» kunnskapen.

-Vi benytter mentoring systematisk gjennom erfaringssamlinger og mentorsamtaler i faget «Entreprenørskap i praksis» og i vår egen «Internship» ordening. Vi samarbeider med Senter for entreprenørskap ved UiO omkring metoder som støtter studentene i den 3 måneders lange praksisen som tilbys gjennom Gründerskolen. Her får studentene muligheten til å være intern i en oppstartsvirksomhet i USA. I samarbeid med våre interne og eksterne partnere ønsker vi å videreføre arbeidet med å utvikle gode mentorordninger for entreprenøriell praksis videre, sier Kubberød.

Mentoring reduserer frafall fra studier

Mentoring kan bidra til økt studiekvalitet ved å øke studentenes evne til refleksjon over egen læring og dermed bidra til større læringsutbytte for den enkelte student. Videre kan mentoring bidra til at studentene blir mer selvstyrte i fremtidige prosjekter og yrkesutøvelse. Mentoring kan mer spesifikt bidra til å se sammenheng mellom teori og praksis og til å utvikle selvinnsett og andre mer personlige sider, ikke kun de kognitive evnene. Videre kan mentorrelasjoner være med på å forberede steget ut i den virkelige verden, til å skape nye nettverk og til å se sammenheng og verdien av hvordan teori og praksis kan utfylle og utfordre hverandre.

Mentoring har vist seg å ha gunstige effekter både på studiemiljø og mestringsfølelsen til studentene. Ved å etablere mentorprogrammer mellom studenter (peer mentoring) viser forskning at dette har gitt positive bidrag i form av redusert frafall fra studier. Det oppleves videre som særdeles verdifullt å få være mentor for andre medstudenter; Å være mentor bidrar med nye perspektiver, mer selvinnsett, større selvtilitt og refleksjon over egen læring.

Markedsmuligheter for norsk fisk i europeiske markeder

For å lykkes i det europeiske markedet, trenger fiskeri- og oppdrettsnæringen detaljert informasjon om forbrukernes preferanser i forhold til fisk. NORFISH-prosjektet, ledet av professor Kyrre Rickertsen, har blant annet kartlagt disse preferansene, og undersøkt ulike strategier som marin sektor kan bruke for å øke verdien på fisk solgt i det europeiske markedet.

Kyrre Rickertsen

NORFISH er et internasjonalt forskningsprosjekt finansiert av Forskningsrådets Bionæringsprogram (BIONÆR) og Norsk mat fra sjø og land program (MATPROG) som startet i 2010 og ble avsluttet i desember 2014.

Prosjektet hadde deltakere fra Norge, Island, Frankrike og USA. Professor Kyrre Rickertsen ved Handelshøyskolen ledet prosjektet. Professor Frode Alfnes, PhD-studentene Xianwen Chen og Arnar Mar Buason ved Handelshøyskolen var også deltagere i prosjektet. Resten av prosjektgruppen besto av Pierre Combris og Sylvie Issanchou fra det franske landbruksforskningsinstituttet (INRA), Dadi Kristofersson fra Universitetet på Island og Jason Shogren fra University of Wyoming.

- Prosjektet besto av to hoveddeler. Den første delen har sin bakgrunn i et tidligere NFR-prosjekt om oppdrettstorsk. Dette prosjektet startet i 2007 da torskeprisene var høye og optimismen rundt torskeoppdrett var stor, sier Rickertsen.

- Teknologiske problemer, økt fangst av villtorsk og finanskrisen førte imidlertid til en stopp i oppdrett av torsk. Sentrale problemstillinger i prosjektet var betalingsvilligheten og markedsmulighetene for oppdrettstorsk i det europeiske markedet. Vi utførte mange smaks-, verdsettings- og valgekspesimenter for fisk med vanlige forbrukere i Dijon i Frankrike. Da prosjektet var ferdig i 2009 hadde vi en mengde data som vi ikke fikk tid til å analysere. Vi søkte derfor om et oppfølgingsprosjekt – NORFISH, forteller prosjektlederen.

Øke verdien på fisk

Lønnsomheten i norske torskefiskerier har vært lav de siste årene. Det er derfor viktig å undersøke ulike strategier som marin sektor kan bruke for å øke fiskens verdi.

-NORFISH-prosjektet har fokusert på miljømerking, sier Rickertsen. Han forteller at det finnes ulike muligheter for å miljømerke norsk fisk, men det er viktig å skille mellom oppdretts- og villfisk.

Foto: Shutterstock

Oppdrettsfisken går inn under mange merkeordninger som omfatter landbruksprodukter, mens villfisken har egne merkeordninger. For oppdrettsfisk er det blant annet mulig å benytte økologisk merking. Dette prosjektet har brukt Marine Stewardship Council's (MSC) merke for bærekraftig fiskerier for villfisk.

Prosjektet har også analysert betydningen av ulike sosioøkonomiske faktorer for etterspørselen etter fersk fisk hos franske forbrukere. Den andre delen av prosjektet har sett på hvordan organiseringen av fiskerier og primærmarkeder påvirker lønnsomheten i fiskeriene i Norge, Island og New Zealand.

Forskerutdanning en sentral del av prosjektet

En sentral del av NORFISH-prosjektet har vært arbeidet med doktorgrader. Derfor har forskjellige metodiske problemstillinger stått sentralt i arbeidet med dette prosjektet. Rickertsen fremhever spesielt tre av dem.

- For det første kan data fra valgekspesimenter estimeres ved hjelp av ulike modeller, og det er viktig å undersøke betydningen av modellvalg for resultatene.

-For det andre vil markedsandeler man finner i valgekspesimenter som regel avvike fra andelene man observerer i markedet av flere grunner. Hvis man vil prøve å forutsi hvilke markedsandeler en ny matvare kan få, så er det viktig å utvikle metoder som kombinere data fra markedet og valgekspesimenter.

-For det tredje har vi også brukt skannerdata i pro-

sjektet. I denne typen data vil man observere hvor ofte en vare blir kjøpt i tillegg til mengden som blir kjøpt når man bruker skanner data. Dette prosjektet har arbeidet med å utvikle modeller som er konsistente med økonomisk teori for å analysere denne typen data, forteller Rickertsen.

En viktig del av NORFISH var å la en PhD-student utnytte ubrukte data til å skrive en doktoravhandling rundt norsk fisk i det europeiske markedet. Avhandlingen til Xianwen Chen er basert på data fra det tidligere NFR-prosjektet om oppdrettstorsk.

PhD-student,- Arnar Mar Buason ved Handelshøyskolen, vil spesielt analysere etterspørselen etter fisk i Frankrike ved hjelp av scannerdata.

Hovedfunnene

Negativ informasjon om miljøeffekter av fiskeoppdrett og fangst av fisk reduserte betalingsvilligheten for henholdsvis oppdretts- og villfisk. Miljømerking av fisk kan til en viss grad redusere disse effektene.

Frankrike er et av de viktigste markedene for norsk fisk og vi har sett der at MCS-merket brukt på villtorsk øker betalingsvilligheten med 4%. Tilsvarende førte merking med det franske økologiske Agriculture Biologique-merket til at betalingsvilligheten for oppdrettstorsk øker med 10%. Disse resultatene samsvarer bra med tidligere resultater for miljømerking av fisk. Denne relativt lave mer-prisen indikerer at det store flertallet av

forbrukere ikke legger stor vekt på disse merkene når de kjøper fisk. Spesielt for økologisk fisk, som har vesentlig høyere produksjonskostnader enn annen fisk, er den lave prispremien en utfordring for å nå store forbrukergrupper.

Den lave betalingsvilligheten tyder videre på at MSC-merket heller bør spille på kjedenes ønsker om å framstå som ansvarlige samfunnsaktører enn på forbrukernes betalingsvillighet for merket.

-I prosjektet har vi også analysert betydningen av ulike faktorer for etterspørselen etter fersk fisk hos norske forbrukere. Det ser ut til at etterspørselen etter fersk torsk og laks øker med alder og inntekt. Dette stemmer bra med norske resultater som også viser at sannsynligheten for å spise fisk til middag, minst en dag i uken, øker med alderen, forteller Rickertsen.

Aktører i fiskeriindustrien i Norge, Island og New Zealand har blitt intervjuet for å undersøke effekter av organiseringen av fiskerier og primærmarkeder på lønnsomheten. Muligheten for å koordinere fiske, foredling og markedsføring er kritiske for den langsiktige lønnsomheten. Desto bedre koordinering desto høyere lønnsomhet.

Vi fant fire viktige faktorer for en god koordinering. For det første må fiskeriforvaltningen sikre en stabil tilgang på råstoff, og store endringer i kvotene fra ett år til det neste bør unngås.

For det andre må fiskerne ha frihet til å velge fangsttidspunkt og metode (Dette kan for eksempel sikres gjennom individuelt omsettbare kvoter).

For det tredje må førstehåndsomsetningen organiseres slik at den effektivt bidrar til å formidle markedssignaler fra forbrukerne via foredlingsleddet og til fiskerne-, for eksempel ved fiskeauksjoner eller vertikalt integrerte fiskeribedrifter er organisasjonsformer som fremmer informasjonsflyten.

For det fjerde er det viktig at fiskernes lønn avhenger av fangstverdien, for eksempel gjennom et lottsystem. Fisk er et meget følsomt produkt, og det er viktig å skape incentiver for en god behandling av fangsten slik at fokus er like mye på kvalitet som på kvantitet.

De anvendte resultatene med hensyn til miljømerking ser ut til å passe bra med arbeidet med miljøsertifisering som pågår innenfor oppdretts- og fiskerisektoren. Andre resultater er mer kontroversielle.

Dette gjelder spesielt individuelt omsettbare kvoter, og utviklingen av vertikalt integrerte fiskeribedrifter og fiskeriauksjoner for å fremme flyten av

informasjon gjennom hele kjeden fra forbruker til fisker. Disse innspillene er imidlertid overlevert til Sjømatindustriutvalget (Kristofersson, 2014).

Referanser for videre lesning

Alfnes, F. og K. Rickertsen (2010). Forbrukerholdninger til oppdrettsfisk i Frankrike. *Norsk Fiskeoppdrett*, 35(5): 53-55.

Alfnes, F. og K. Rickertsen (2011). Non-Market Valuation: Experimental Methods. Chapter 8 in *The Oxford Handbook of the Economics of Food Consumption and Policy*. Eds. Lusk, J.L., J. Roosen og J.F. Shogren, Oxford University Press, Oxford UK.

Chen, X. (2014). *Four Essays on Consumer Studies, Market Simulation, and International Trade of Fish*. PhD Thesis submitted to School of Economics and Business, Norwegian University of Life Sciences.

Gustavsen, G.W., K. Rickertsen, og A. Øvrum (2014). Fish Consumption Across Generations - A Life Cycle Approach. *Økonomisk fiskeriforskning: Ledelse, marked, økonomi* 24.(1): 18-25.

Kristofersson, D. (2014). *Rapport til Sjømatindustriutvalget basert på resultater av forskningsprosjektet NORFISH*. Department of Economics, University of Iceland.

Rasmussen, R.S., O. López Albors og F. Alfnes (2012). Exercise Effects on Fish Quality and Implications for Human Preferences. Chapter 12 in *Swimming Physiology of Fish - Towards Using Exercise to Farm a Fit Fish in Sustainable Aquaculture*. Eds. Palstra, A.P. og J.V. Planas. Springer, Heidelberg.

Omdømmebygging teller ikke mest

Omdømmebygging innebærer å differensiere seg, men organisasjoner innenfor institusjonaliserte organisasjonsfelt (f.eks. sykehus) vil helst være like hverandre. Hvordan vil det gå når omdømmebyggingsidéen gjør sitt inntog innen slike felt? Dette har professor Arild Wæraas studert.

16

Arild Wæraas

Forskning innenfor merkevare- og omdømmebygging viser en kraftig økende interesse for differensiering. Dette gjelder både for private, offentlige og frivillige organisasjoner, også i Norge. "Alle" virksomheter med respekt for seg selv eksperimenterer nå med strategier som skal fremstille seg som unike og attraktive. Man vet derimot ikke så mye om hvordan slike strategier kan kombineres med hensynet til likhet. Og når det gjelder sykehussektoren vet man enda mindre.

Det lille som finnes viser en eksplosjonsaktig interesse for omdømmebygging i sykehus, særlig i Skandinavia. Norske sykehus har blant annet opprettet egne kommunikasjonsavdelinger. De har også siden 2003 mer enn doblet antall årsverk som jobber med strategisk kommunikasjon.

Godt omdømme uten differensiering

Arild Wæraas, professor ved Handelshøyskolen og medforfatter i artikkelen «Being all things to all customers: Building Reputation in an Institutionalized Field» forteller at hvert helseforetak i Norge har en kommunikasjonsstrategi. Det vil si en strategi som inneholder retningslinjer for virksomhetens intern og ekstern kommunikasjon.

Kommunikasjonsstrategi sier som regel noe om hva som er riktig kommunikasjon, hvem som har lov til å uttale seg, i hvilke saker man kan uttale seg, hvordan det skal skje, hvilke budskap som skal være innbakt, og hvilken plattform kommunikasjonen skal være basert på. Strategien brukes med andre ord til å styre ansattes atferd. Det er kontroversielt i sektorer med sterke profesjoner, som blant annet finnes innen sykehus og, universitets- og høyskolesektoren.

Wæraas forteller at deres undersøkelser viser at norske sykehus ønsker seg et godt omdømme, men helst ikke vil differensiere seg. Det er tre grunner til det:

-Den første grunnen er at et sykehus skal kunne behandle enhver pasient, og da kan de

Foto: Shutterstock

17

ikke profilere seg som veldig forskjellig fra andre sykehus.

-Den andre grunnen vi fant er at differensiering kan øke konfliktnivået internt i sykehus fordi det innebærer at noen tjenester og behandlingstilbud skal få forrang fremfor andre med hensyn til prioritet og profilering. Sykehusene vil forsøke å unngå slike konflikter.

-Den tredje grunnen er rent pragmatisk, det vil si at konkurranseelementet ikke oppfattes å være sterkt nok til å forsvare differensiering, og at differensiering kan føre til rekrutteringsproblemer hvis man gjør seg for avhengig av spesialister på ett bestemt felt.

- De kan ikke få i pose og sekk

Resultater av studiet viser at organisasjoner som befinner seg i sterke institusjonelle omgivelser må forsøke å balansere både legitimitet og omdømme, men at denne balansegangen er vanskelig.

-En måte å løse det på er å sørge for at man handler i overensstemmelse med alle generelle forventninger. Da får man den nødvendige legitimiteten, men ikke nødvendigvis noe godt omdømme. En annen måte å

løse det på er å bygge omdømme gjennom differensiering. Da får man muligheten til å bygge et godt omdømme, men det kan gå på bekostning av legitimiteten. Å prioritere begge hensyn er vanskelig. I tilfellet med norske sykehus omdefineres omdømmebygging som å satse mest på kvalitet i stedet for differensiering, mens hensynet til likhet og dermed legitimitet fremheves tilsvarende mer, forteller Wæraas.

Høna eller egget?

Denne studien er en av de første kvalitative studiene av spenningsforholdet mellom omdømme og legitimitet, og dermed mellom differensiering og konformitet. Vi bidrar med kunnskap om dette spenningsforholdet i sterkt institusjonaliserte felt, noe som tillater oss å trekke slutninger om hvilke hensyn som teller mest.

-Både konformitet og differensiering er viktige hensyn, men hvilket kom først? I vår studie er det konformitet og legitimitet som teller mest, til tross for at vi nå befinner oss i omdømmebyggingens gullalder, sier professor Wæraas.

Konkurransfordel fra kundeinformasjon

Det er mange bedrifter som setter kundenes behov sentralt i strategien – eller i alle fall gir et inntrykk av å gjøre det. Ofte er kunnskap om kundene der, men den er ikke utnyttet mener førsteamanuensis, Silja Korhonen-Sande

Silja Korhonen-Sande

Silja Korhonen-Sande forsker på kunderelasjoner og bruk av kundeinformasjon i beslutningstaking. Hun sier at kunderelasjoner er en av de viktigste ressursene som bedrifter har og god forvaltning av den ressursen er en kilde til konkurransefordel.

-Vi vet at mange små og store bedrifter sliter med å forstå kundene sine, og problemene knyttet til håndtering av kundeinformasjon har ofte veldig konkrete og ekstremt dyre konsekvenser, forteller Korhonen-Sande.

-Men for å finne årsakene til disse problemene må man ofte undersøke samarbeid mellom kunder og leverandører, og ikke minst samspillet mellom ulike organisatoriske nivåer og styringsmekanismer i kunde- og leverandørorganisasjoner over tid.

Nye teknologiske løsninger er også noe som gjør at bedriftene kan hente informasjon fra, og kommunisere med, kundene på andre måter enn tidligere. Digitalisering av tjenester, Big Data og ulike elektroniske plattformer er bare noen eksempler på endringer som bedriftene må forholde seg til.

Forståelse av kundenes behov

Silja Korhonen-Sande og hennes medforfatter, Jon Bingen Sande, har nylig publisert to artikler som tar for seg kunderelasjoner som tema.

-Resultatene våre sier noe om hva som gjør at kundeinformasjon fra salgs- og markedsføring faktisk virker inn på beslutningstaking hos mellomledere i forskning og utvikling samt produksjon. Vi har gjort en spørreundersøkelse blant over 200 mellomledere i store, finske, industrielle selskaper, og i tillegg har vi intervjuet mellomledere i Norge og Finland, og observert tverrfunksjonelle møter i ulike bedrifter, forteller Silja Korhonen-Sande.

I den første artikkelen med tittelen «Getting the most out of cross-functional cooperation: Internal structural change as a trigger for customer information use» tar forfatterne for seg en vanlig situasjon i industrielle bedrifter, nemlig omorganisering. Ikke overraskende viser resultatene at hyppige omstillinger øker konfliktnivået i organisasjoner. Men de kan også gjøre bedriften i bedre stand til å utnytte kunnskap om kundenes behov. Bedrifter som klarte å kombinere hyppige organisasjonsendringer med gode, interne samarbeidsrelasjoner fikk best nytte av kundeinformasjonen.

-Vi viser at bedriftene kan oppnå dette ved å investere i oppbygging av felles forståelse mellom avdelinger før man setter i gang i endringer. Forståelse av slike ting som de andre avdelingenes mål, rutiner, teknologi og informasjonsbehov bidrar til bedre kommunikasjon, samt bedre evne til å løse konflikter, forteller førsteamanuensis.

I den andre artikkelen med tittelen «Improving customer knowledge transfer in industrial firms: how does previous work experience influence the effect of reward systems?» er for-

Illustrasjon: Shutterstock

fatterne interessert i lederne som hadde hva man kaller for «Kunnskapsprofil T», det vil si de hadde dybdekunnskap om ingeniørfag, og i tillegg hadde de i varierende grad arbeidserfaring fra salgs- og markedsføringsjobber.

Slike typer av ansatte er meget etterspurte i mange bedrifter nettopp fordi man tror at de fungerer som nettverksbyggere internt, det vil si at de hjelper bedriften til å integrere kunnskap mellom ingeniører og salgs- og markedsføringsfolk, slik at tjenestene og produktene blir bedre og kunden blir mer fornøyd. For å sikre at disse T-profil ansatte gjør en god jobb, bruker mange bedrifter belønningssystemer som er knyttet til målinger av kundetilfredshet. Jo mer tilfredse kunder, jo bedre lønn får disse ansatte.

-Resultatene viser at når disse T-profil lederne ble eksponert til monetære incentiver, fungerte de ikke lengre som interne kunnskapsintegratorer, og når de gjorde beslutninger brukte de faktisk i mindre grad informasjon fra kontaktpersoner i salgs- og markedsføring enn de ville ha gjort uten disse ekstra insentivene.

-I fremtidige studier ønsker vi å gå dypere inn i samspillet mellom ansattes kunnskapsprofil og incentiver, og kanskje bruke annen type data og metoder for å bekrefte noen av de forklaringsmekanismene som vi foreslår i artikkelen, sier forfatteren Korhonen-Sande.

Fra markedsføring til strategi

Silja Korhonen-Sande forteller at, som mange andre, har hun kommet inn i strategifaget gjennom å først studere markedsføring.

-Det er nok en glidende overgang mellom disse to fagene. Strategi handler jo egentlig om verdiskaping og verdikaping, så kundene har faktisk en sentral rolle i faget. I tillegg er det slik at det andre forskningsområdet som jeg er opptatt av er fornyelse av etablerte bedrifter, forteller hun.

I følge Korhonen-Sande har kundeinformasjon en sentral rolle i innovasjon og forretningsutvikling. Ved å forbedre forståelsen av hvordan bedrifter kan håndtere kundeinformasjon best mulig, kan vi gi råd om hvordan etablerte bedrifter kan bevare innovasjonsgloden over tid, mener hun.

Etterspurt kunnskap i næringslivet

Silja Korhonen-Sande bruker resultater av forskningen sin både gjennom undervisning og veiledning av masteroppgaver.

Bedriftene har vært ivrige til å både foreslå problemstillinger knyttet til håndtering av kundeinformasjon, og til å omfavne masteroppgaveforslag som studentene selv har kommet opp med.

Korhonen-Sande underviser også et kurs i strategiimplementering med vekt på balansert målstyring, og der er samspillet mellom kundeperspektivet, interne prosesser, læring og vekst et av de sentrale temaene.

-Og selv om jeg synes at man burde være forsiktig med å introdusere bedriftsterminologi ved universiteter, er det nok mye å hente fra disse teoriene når vi tenker på hvordan vi bruker informasjon fra studentene våre i utvikling av Handelshøyskolen, legger hun til.

Hvor blir PhD kandidatene av?

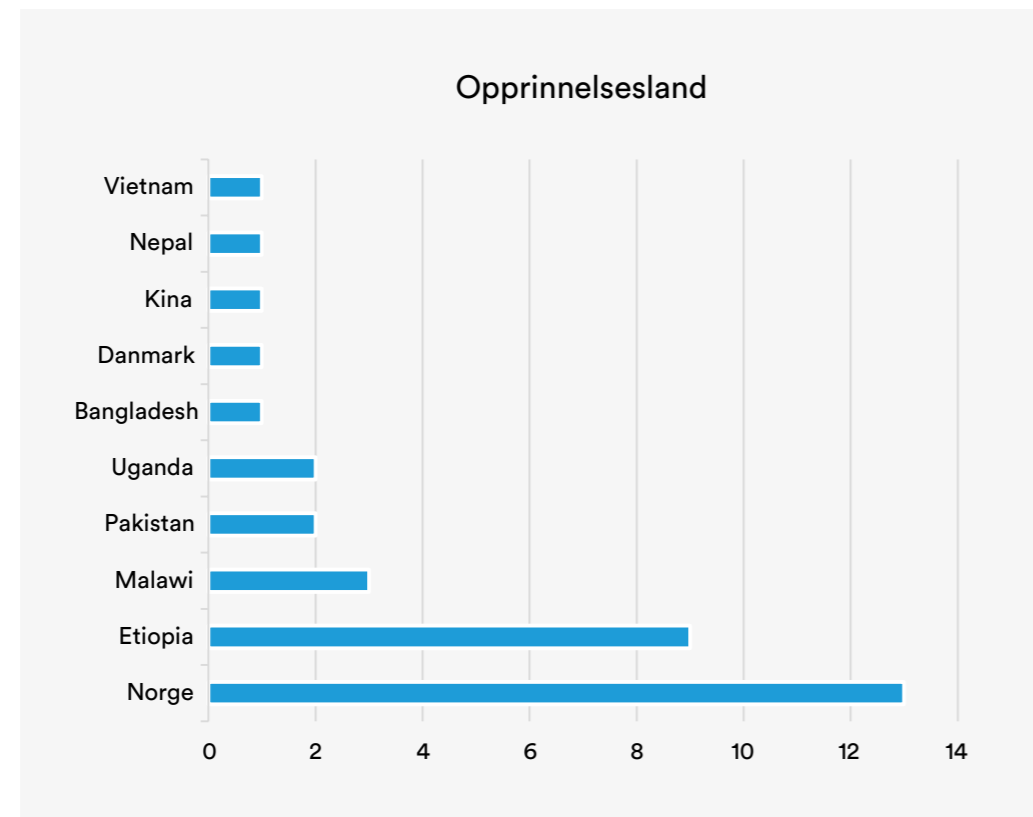

Av Arild Angelsen

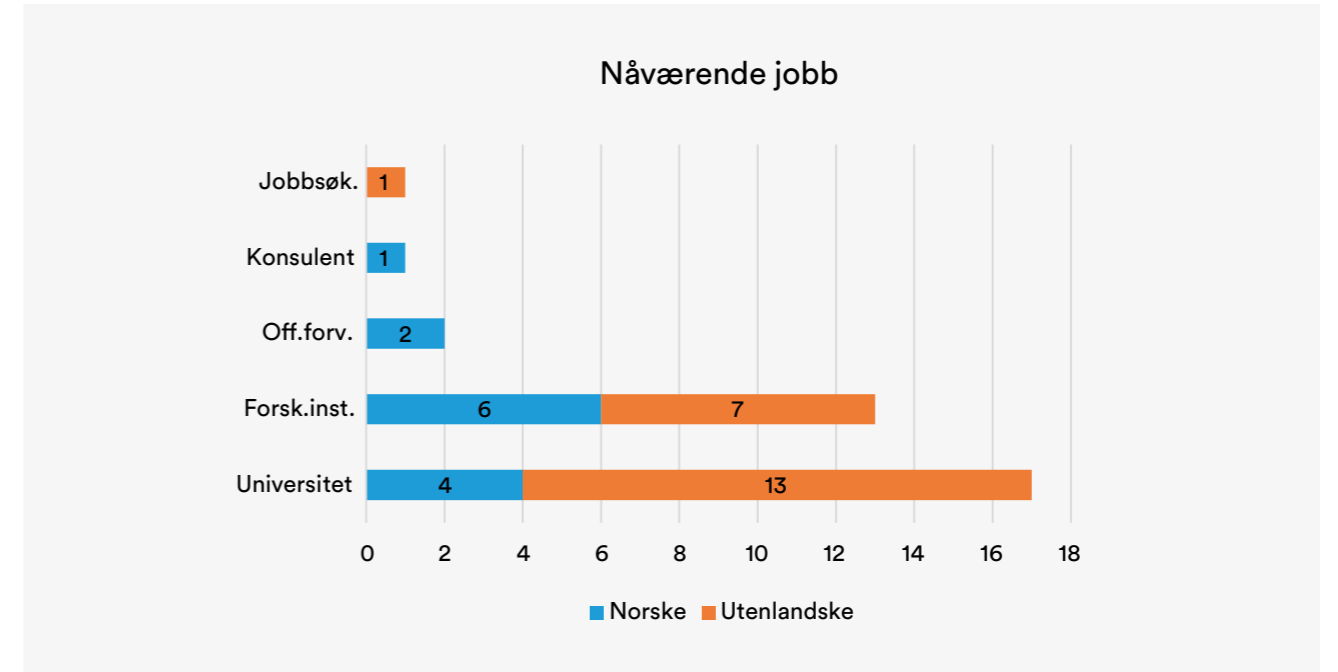
I perioden 2006-2014 uteksaminerte Handelshøyskolen 34 PhD kandidater, dvs. i snitt knapt 4 i året. Nesten 9 av 10 fortsetter forskerkarrieren ved universiteter eller forskningsinstitutter.

PhD programmet ved Handelshøyskolen har endret seg sterkt de siste årene, når det gjelder rekruttering og forskningstema. I 2004 var 8 av 23 PhD studenter fra Etiopia, og med 7 studenter fra andre utviklingsland utgjorde u-landsstudentene 2/3 av PhD gruppen. Bare knapt 1/5 (5 av 23) var norske. I dag er norske studenter fremdeles i mindretall, men andelen har økt til 1/3 (12 av 36). 5 studenter er fra andre europeiske land, slik at studenter fra u-land i dag utgjør halvparten av PhD gruppen.

Endringen i sammensetningen av PhD gruppen kan i stor grad forklares med endringer i finansieringsordningene. Mens 13 studenter i 2004 hadde kvote-stipend, er antallet i dag redusert til 2. En del av dette er erstattet med afrikanere (Etiopia og Malawi)

Figur 1: Opprinnelsesland for PhD kandidater 2006-2014 ved Handelshøyskolen NMBU.

Figur 2. Nåværende jobb for PhD kandidater 2006-2014 ved Handelshøyskolen NMBU.

med stipend fra NORHED-programmet finansiert av norske bistandsmidler. Handelshøyskolen har i dag 3 NORHED studenter, og vil få ytterligere 3 fra høsten 2015. Samtidig har det vært en kraftig økning i antallet med universitetsstipend, og Handelshøyskolen har de siste årene ansatt 2-4 PhD studenter årlig med universitetsstipend. Flere PhD studenter er også prosjektfinansierte.

Ser vi på opprinnelsesland for uteksaminerte PhD kandidatene fra Handelshøyskolen, er 13 av 34 fra Norge (38%), mens Etiopia tar en like klar sølvmedalje med 8 kandidater (26%) (Figur 1). Samlet sett utgjorde studentene fra u-land 59% av de uteksaminerte kandidatene i denne perioden.

Rekrutteringen av studenter fra u-land førte til en sterk vektlegging av utviklingsøkonomiske problemstillinger, spesielt knyttet til landbrukssektoren og forvaltningen av naturressurser. 18 av de 34 kandidatene skrev avhandlinger innen dette temaområdet. De øvrige fordeler seg på problemstillinger knyttet til miljø/ressurser/energi i Norge eller internasjonalt (7), og markedsanalyser av bl.a. matvarer (4). Denne fordelingen reflekterer den historiske rekrutteringen. Dagens kandidater fordeler seg på flere felt, inkludert flere studenter innen foretaksøkonomiske og finansielle temaer, selv om utvikling og miljø/klima/ressurser/energi fortsatt dominerer temavalgene.

Hvor blir det av kandidatene etter avlagt disputas?

Hele 30 av 34 fortsetter direkte med forskning, som ansatte på forskningsinstitusjoner eller universiteter (Figur 2). Spesielt utenlandske kandidater, hele 13 av 21 (62%), er å finne i en universitetsjobb. Mange var i utgangspunktet ansatt ved et universitet i hjemlandet, og hadde permisjon for å ta en PhD ved NMBU. PhD programmet har dermed bidratt til en betydelig kompetanseoppbygging, i første rekke i Etiopia. Av de norske kandidatene jobber 4 ved universiteter (2 ved NMBU, 1 ved BI, 1 ved Wageningen universitetet i Nederland).

6 av 13 norske PhD kandidater jobber ved forskningsinstitutter: NILF (2), NUPI, SINTEF, TØI og SSB. 2 jobber med utredning/forskning innen forvaltningen (SIFO og Velferdsetaten) og 1 innen konsulent/utredning (Vista Analyse).

Blant de 7 utenlandske med jobb innen forskningsinstitutter har 5 i dag jobb ved et av de internasjonale landbruksforskingsinstituttene innen CGIAR systemet (Consultative Group of International Agricultural Research): CIMMYT (2), IFPRI (2) og IITA. Dette er attraktive jobber - både faglig og økonomisk - med sterk konkurranse. Enda flere kandidater har vært midlertidig inntatt av CGIAR-instituttene. Den sterke tilstedeværelsen i CGIAR systemet er en anerkjennelse av PhD programmet ved Handelshøyskolen.

Foto: Gisle Bjørneby

Organisasjon og personale

Instituttstyret

Representanter:

Ragnar Øygard (leder)
 Arild Angelsen (fast vitenskapelig)
 Elin Kubberød (fast vitenskapelig)
 Øyvind Nystad Handberg (midlertidig vitenskapelig)
 Lars Mørk (fast administrativ ansatt)
 Bente Hagem (ekstern)
 John Høsteland (ekstern)
 Benedicte Lillebostad (student - våren)
 Svein Henrik Roaldsen (student - våren)
 Aleksander Tjernes (student - høsten)

Marthine Unnerud (student - høsten)

Vararepresentanter:

Ole Gjølberg (fast vitenskapelig)
 Silja Korhonen-Sande (fast vitenskapelig)
 Rani Lill Anjum (midlertidig vitenskapelig)
 Lise Thoen (fast administrativ ansatt)
 Mogens Lund (ekstern)
 Tor Kristian Stevik (ekstern)
 Ingrid Wigerstrand (student - våren)
 Caxoung Lay (student - høsten)

Sekretær:

Berit Pettersen og Inger-Lise Labugt

Styret har i 2014 hatt 7 møter og behandlet 70 saker.

Undervisningsutvalget (UU)

Representanter:

Ragnar Øygard (undervisningsleder)
 Ole Gjølberg, programansvarlig M-ØA
 Jens Bengtsson, programansvarlig B-ØA
 Mette Wik, programansvarlig B-ECON
 Ståle Navrud, programansvarlig M-ECON
 Elin Kubberød, programansvarlig M-EI
 Lars Mørk
 Kateryna Krutskykh
 Ingrid Larsen Wigerstrand (studentrepresentant - våren)
 Katrine Bjerkebæk (studentrepresentant - våren)
 Magnus Berg (studentrepresentant-høsten)
 Joan Ghareb Ismail (studentrepresentant - høsten)
 Maria Halvorsen (vara studentrepresentant)

Sekretær:

Inger-Lise Labugt

Undervisningsutvalget har i 2014 hatt 4 møter og behandlet 29 saker.

Forskerutdannings- og forskningsutvalg (FUFU)

Representanter:

Arild Angelsen (forskningsleder)
 Frode Alfnes (Konst. leder høst 2014)
 Frode Kjosavik
 Silja Korhonen-Sande
 Knut Einar Rosendahl
 Olvar Bergland
 Nina Bruvik Westberg
 Joakim Lurås (studentrepresentant - våren)
 Katrine Bjerkebæk (studentrepresentant - høsten)

Sekretær:

Lise Thoen

FUFU har i 2014 hatt 4 møter og behandlet 43 saker.

Personale

Fast vitenskapelig personale:			
Etternavn	Fornavn	Stilling	Periode
Aarset	Bernt	F.aman.	
Alfnes	Frode	Professor	
Angelsen	Arild	Professor	
Anjum	Rani Lill	Forsker	
Bengtsson	Jens	F.aman.	
Bergland	Olvar	F.aman.	
Brønn	Carl	F.aman.	
Christoffersen	Kolbjørn	F.aman.	
Garcia	Roberto J.	F.aman.	
Gjølberg	Ole	Professor	
Guttormsen	Atle	Professor	
Haug	Espen G.	Professor	Permisjon i 2014
Holden	Stein T.	Professor	
Jervell	Anne M.	Forsker	50%
Kjosavik	Frode	Professor	Permisjon 1. halvår
Korhonen-Sande	Silja	F.aman.	
Kristiansen	Glenn	F.aman.	
Kubberød	Elin	F.aman.	
Kvilhaug	Terje	F.aman.	
Ladegård	Gro	F.aman.	6% stilling (fram til 1.12.2014)
Lunnan	Anders	Professor	60%
Navrud	Ståle	Professor	
Rickertsen	Kyrre	Professor	
Romstad	Eirik	F.aman.	
Rosendahl	Knut Einar	Professor	
Rysstad	Sigurd	F.aman.	
Sanne	Nils	Universitetslektor	
Steen	Marie	F.aman.	
Wik	Mette	F.aman.	
Wæraas	Arild	Professor	
Øygaard	Ragnar A.	Instituttleder	

Ansatte i bistillinger, emertii og midlertidige:			
Etternavn	Fornavn	Stilling	Periode
Bye	Torstein	Prof. II	
Chiksa	Sosina Bezu	Forsker	
Dokken	Therese	Forsker	Fra 19.04
Gaudernack	Jonas	F.aman. II	
Halvorsen	Bente	Prof. II	Til 31.01
Mumford	Stephen D.	Prof. II	
Pettersen	Ivar	F.aman. II	
Røkholt	Per Ove	Prof. em.	
Serck-Hanssen	Camilla	Prof. II	Fra 01.08
Shively	Gerald	Prof. II	

Ansatte i bistillinger, emertii og midlertidige:			
Etternavn	Fornavn	Stilling	Periode
Vale	Per Halvor	F. aman. em.	
Westgaard	Sjur	Prof. II	

PhD stipendiater:			
Etternavn	Fornavn	Stilling	Periode
Ahmad	Burhan	Stipendiat	Til 04. 04.
Alem	Habtamu	Stipendiat	Fra 08.05
Alphonse	Roselyne	Stipendiat	
Andersen	Fredrik	Stipendiat	
Araya	Girma Berhe	Stipendiat	Fra 01.09
Arega	Meron A.	Stipendiat	Fra 30.09
Babigumira	Ronnie	Stipendiat	
Bachke	Maren	Stipendiat	Til 11.08
Bloznelis	Daumantas	Stipendiat	
Buason	Arnar M.	Stipendiat	
Cammelli	Federico	Stipendiat	Fra 15.08
Chen	Xianwen	Stipendiat	
Chilongo	Thabbie	Stipendiat	Til 28.08
Debela	Bethelhem L.	Stipendiat	Til 22.12
Dokken	Therese	Stipendiat	Til 18.04
Flügel	Stefan	Stipendiat	
Fretheim	Torun S.	Stipendiat	
Gebremichael	Muuz H.	Stipendiat	
Gebretsadik	Kidanemariam A.	Stipendiat	
Gierløff	Caroline W.	Stipendiat	Til 08.06
Gjerde	Susann	Stipendiat	
Hailu	Amare T.	Stipendiat	
Handberg	Øyvind N.	Stipendiat	
Henriksen	Tom Erik S.	Stipendiat	Fra 15.08
Katengeza	Samson P.	Stipendiat	Fra 01.08
Kidane	Anbes T.	Stipendiat	Fra 12.09
Ma	Lin	Stipendiat	
Md. Akhtarul	Alam	Stipendiat	
Meressa	Abrha Megos	Stipendiat	Fra 01.08
Ngoma	Hambulo	Stipendiat	
Pashakolaie	Vahid	Stipendiat	
Rubiano	Diana M. R.	Stipendiat	Fra 01.08
Sabyrbekov	Rahat	Stipendiat	Fra 06.01
Saiden Nunez	Jorge E.	Stipendiat	
Senyonga	Livingstone	Stipendiat	
Skjeflo	Sofie	Stipendiat	
Smith-Meyer	Erik	Stipendiat	
Tesfay	Menasbo Gebru	Stipendiat	Fra 01.08
Westberg	Nina Bruvik	Stipendiat	

Postdoktor:			
Etternavn	Fornavn	Stilling	Periode
Atsbeha	Daniel M.	PostDoc	Fra 10.10
Gelaye	Mesfin T.	PostDoc	Fra 01.10
Jensen	Svenn	PostDoc	Fra 01.10
Shah	Arsalan N.	PostDoc	Fra 19.05

Teknisk/Administrativt personale:			
Etternavn	Fornavn	Stilling	Periode
Aasheim	Reidun	Førstekonsulent	
Danielsen	Stig	IT - konsulent	
Fischer	Hanne Marie	Førstekonsulent	
Krutskykh	Kateryna	Rådgiver	
Labugt	Inger-Lise	Seniorrådgiver	
Mørk	Lars	Rådgiver	
Nedkvitne	Silje T.	Lærling	Til 05.10
Pettersen	Berit	Økonomisjef	
Rudjord	Gunnstein	Førstekonsulent	
Thoen	Lise	Hovedvernombud/ Seniorrådgiver	
Thonghiang	Nicha	Lærling	Fra 11.08

Timelærere:		
Etternavn	Fornavn	Emne
Berg	Terje	BUS313
Eilertsen	David	BUS160; BUS260
Ekberg	Espen	ECN140
Enger	Karl Jakob	BUS217
Haug	Are	AOS130
Kristiansen	Roy	BUS215
Kristoffersen	Dadi	ECN302
Leirfall	Anita	PHI100
Loen	Roger	BUS280
Madsen	Dag Ø.	BUS310
Mathisen	John E.	AOS230
Moskvil	Harald	BUS200
Opdal	Harald	BUS232
Pedersen	Asbjørn O.	BUS218
Schwencke	Hans R.	BUS216
Wergeland	Ivar	INN310
Wulfsberg	Fredrik	ECN320

Vitenskapelige publikasjoner

Handelshøyskolen hadde til sammen 72 artikler i fagfelleverderte journaler, artikler i vitenskapelige antologier og vitenskapelige monografier som er registrert og godkjent i Norsk vitenskapsindeks for 2014. Noen er kommet i elektronisk utgave i 2014, og trykket utgave senere. Lenke til elektronisk utgave finnes på instituttets hjemmeside. Forfattere med adresse ved Handelshøyskolen er markert med fet skrift.

Adobor, R. D., **Joranger, P.**, Steen, H., **Navrud, S.** & Brox, J. I. (2014). A health economic evaluation of screening and treatment in patients with adolescent idiopathic scoliosis. *Scoliosis*, 9 (21): 1-10.

Ainembabazi, J. H. & Angelsen, A. (2014). Do commercial forest plantations reduce pressure on natural forests Evidence from forest policy reforms in Uganda. *Forest Policy and Economics*, 40 (2014): 48-56.

Angelsen, A. (2014). Economics of REDD+. Kant, S. & J. Alavalapati (red.): *Handbook of Forest Resource Economics* (pp.290-307), Routledge.

Angelsen, A., Jagger, P., **Babigumira, R.**, Belcher, B., Hogarth, N. J., **Bauch, S. C.**, Borner, J., Smith-Hall, C. & Wunder, S. (2014). Environmental Income and Rural Livelihoods: A Global-Comparative Analysis. *World Development*, 64 (1): 12-28.

Anjum, R. L., Kerry, R. & **Mumford, S.** (2014). Response to Miles and Mezzich: "Causation as a way forward in person-centered medicine". *European Journal for Person Centered Healthcare*, 2 (1): 81-82.

Anjum, R. L. & Mumford, S. (2014). The Irreducibility of Dispositionality. Hüntelmann, R. & J. Hattler (red.): *New Scholasticism Meets Analytic Philosophy* (pp.105-128), Heusenstamm: Editiones Scholasticae.

Asche, F. & **Guttormsen, A.** (2014). Salmon Markets and Aquaculture Production. *Marine Resource Economics*, 29 (4): 301-304.

Atsbeha, D. M., Kristofersson, D. & Rickertsen, K. (2014). Broad Breeding Goals and Production Costs in Dairy Farming. *Journal of Productivity Analysis*. DOI: 10.1007/s11123-014-0412-0.

Babigumira, R., Angelsen, A., Buis, M., **Bauch, S. C.**, Sunderland, T. & Wunder, S. (2014). Forest Clearing in Rural Livelihoods: Household-Level Global-Comparative Evidence. *World Development*, 64 (1): 67-79.

Bernues, A., Rodríguez-Ortega, T., Ripoll-Bosch, R. & **Alfnes, F.** (2014). Socio-Cultural and Economic

Valuation of Ecosystem Services Provided by Mediterranean Mountain Agroecosystems. *PLoS ONE*, 9 (7): 1-11.

Bezu, S. & Holden, S. T. (2014). Are rural youth in Ethiopia abandoning agriculture? *World Development*, 64 (2014): 259-272.

Bezu, S. & Holden, S. T. (2014). Demand for second-stage land certification in Ethiopia: Evidence from household panel data. *Land use policy*, 41 (2014): 193-205.

Bezu, S., Kassie, G. T., Shiferaw, B. & Ricker-Gilbert, J. (2014). Impact of Improved Maize Adoption on Welfare of Farm Households in Malawi: A Panel Data Analysis. *World Development*, 59 (2014): 120-131.

Brown, M. E., Grace, K., **Shively, G. E.**, Johnson, K. B. & Carroll, M. (2014). Using satellite remote sensing and household survey data to assess human health and nutrition response to environmental change. *Population and environment*, 36 (1): 48-72.

Böhringer, C., Dijkstra, B. & **Rosendahl, K. E.** (2014). Sectoral and regional expansion of emissions trading. *Resources and Energy Economics*, 37 (2014): 201-225.

Böhringer, C., Fischer, C. & **Rosendahl, K. E.** (2014). Cost-effective unilateral climate policy design: Size matters. *Journal of Environmental Economics and Management*, 67 (3): 318-339.

Böhringer, C., **Rosendahl, K. E.** & Schneider, J. (2014). Unilateral Climate Policy: Can OPEC Resolve the Leakage Problem? *Energy Journal*, 35 (4): 79-100.

Chibwana, C., Fisher, M., Jumbe, C., Masters, W. & **Shively, G. E.** (2014). Measuring the impacts of Malawi's farm input subsidy programme. *African Journal of Agricultural and Resource Economics*, 9 (2): 132-147.

Dokken, T., Caplow, S., **Angelsen, A.** & Sunderlin, W. D. (2014). Tenure issues in REDD+ pilot project sites in Tanzania. *Forests*, 5 (2): 234-255.

Dokken, T., Dwi Putri, A. A. & Kweka, D. (2014). Making REDD Work for Communities and Forest

Conservation in Tanzania. I: *REDD+ on the ground: A case book of subnational initiatives across the globe* (pp. 245-261), Center for International Forestry Research (CIFOR).

Ellingsen, K., Grimsrud, K. M., Nielsen, H. M., Mejdell, C. M., Olesen, I., Honkanen, P., **Navrud, S.**, Gamborg, C. & Sandøe, P. (2014). Who Cares About Fish Welfare? A Norwegian Study. *British Food Journal*, 117 (1): 257-273.

Flugel, S. (2014). Accounting for user type and mode effects on the value of travel time savings in project appraisal: Opportunities and challenges. *Research in Transportation Economics*, 47 (2014): 50-60.

Flugel, S., Ramjerdi, F., Veisten, K., Killi, M. & Elvik, R. (2014). Valuation of Cycling Facilities with and Without Controlling for Casualty Risk. *International Journal of Sustainable Transportation*, 9 (5): 364-376.

Gavenas, E. & Rosendahl, K. E. (2014). Hva påvirker CO₂-utslippene på norsk sokkel? *Samfunnsøkonomen*, 128 (8): 22-31.

Ghebru, H. & **Holden, S. T.** (2014). Reverse-Share-Tenancy and Agricultural Efficiency: Farm-Level Evidence from Ethiopia. *Journal of African Economies*, 24 (1): 148-171.

Greaker, M., Hoel, M. O. & **Rosendahl, K. E.** (2014). Does a renewable fuel standard for biofuel reduce climate costs? *Journal of the Association of Environmental and Resource Economists*, 1 (3): 337-363.

Gustavsen, G. W. & **Rickertsen, K.** (2014). Consumer cohorts and purchases of nonalcoholic beverages. *Empirical Economics*, 46 (2): 427-449.

Gustavsen, G. W., **Rickertsen, K.** & Øvrum, A. (2014). Fish consumption across generations - a life cycle approach. *Økonomisk fiskeriforskning: Ledelse, marked, økonomi*, 24 (1): 18-25.

Hatab, A. A. & **Romstad, E.** (2014). Competitiveness analysis of Egyptian cotton exports with special focus on the Chinese market. *China Agricultural Economic Review*, 6 (2): 248-263.

Holden, S. T. & Otsuka, K. (2014). The Roles of Land Tenure Reforms and Land Markets in the Context of Population Growth and Land Use Intensification in Africa. *Food Policy*, 48 (2014): 88-97.

Jagger, P. & **Shively, G. E.** (2014). Taxes and Bribes in Uganda. *Journal of Development Studies*, 51 (1): 66-79.

Joranger, P., Nesbakken, A., Hoff, G., Sorbye, H., Oshaug, A. & Aas, E. (2014). Modeling and

Validating the Cost and Clinical Pathway of Colorectal Cancer. *Medical decision making*, 35 (2): 255-265.

Kaushal, K., Landa, K., Lindman, A. Ø. & Thøgersen, J. (2014). Sentraliseringsgrad i lønnsdannelsen og reallønn: Er det fremdeles tegn på en pukkelformet sammenheng? *Beta - Tidsskrift for bedriftsøkonomi*, 28 (1): 41-50.

Kerry, R., Eriksen, T. E., Lie, S. A. N., **Mumford, S. & Anjum, R. L.** (2014). Causation in Evidence-Based Medicine: In reply to Strand and Parkkinen. *Journal of Evaluation In Clinical Practice*, 20 (6): 985-987.

Korhonen-Sande, S. & Sande, J. B. (2014). Getting the most out of cross-functional cooperation: Internal structural change as a trigger for customer information use. *Industrial Marketing Management*, 43 (8): 1394-1406.

Ladegård, G. & **Gjerde, S.** (2014). Leadership coaching, leader role-efficacy, and trust in subordinates. A mixed methods study assessing leadership coaching as a leadership development tool. *Leadership Quarterly*, 25 (4): 631-646.

Ladegård, G., Hansen, K. & Buehrmann, A. (2014). Exploring director recruitment: What characteristics constitute an appointable candidate? Mueller, J. & P. Wells (red.): *Governance in action globally. Strategy, Process and Reality* (pp. 177-200), Rossi Smith Academic Publishing.

Lindhjem, H., Grimsrud, K., **Navrud, S.** & Kolle, S. O. (2014). The social benefits and costs of preserving forest biodiversity and ecosystem services. *Journal of Environmental Economics and Policy*. DOI:10.1080/021606544.2014.982201.

Lindhjem, H., Magnussen, K. & **Navrud, S.** (2014). Verdisetting av velferdstap ved oljeutslipp fra skip - Fra storm til smulere farvann(?). *Samfunnsøkonomen* (6): 25-39.

Liu, J., **Shively, G. E.** & Binkley, J. K. (2014). Access to variety contributes to dietary diversity in China. *Food Policy*, 49 (1): 323-331.

Magnussen, K., Lindhjem, H. & **Navrud, S.** (2014). Verdssetting av skader på marine økosystemtjenester fra oljeutslipp. *Vann*, 49 (1): 36-46.

Maweije, J. & **Holden, S. T.** (2014). Does social network capital buy higher agricultural prices? A case of coffee in Masaka district, Uganda. *International Journal of Social Economics*, 41 (7): 573-585.

Maweije, J. & **Holden, S. T.** (2014). Social Capital, Shocks and Livestock Investments: Evidence from

Masaka District, Uganda. *International Journal of Development Issues*, 13 (2): 98-112.

Mehmood Mirza, F., **Bergland, O.** & Afzal, N. (2014). Electricity conservation policies and sectorial output in Pakistan: An empirical analysis. *Energy Policy*, 73 (2014): 757-766.

Mitani, Y. & Navrud, S. (2014). Using Ecological Information in Choice Experiments to Value Ecosystem Services Restoration Programmes in East Asia. Nunes, P. m. fl. (red.): *Handbook on the Economics of Ecosystem Services and Biodiversity* (pp. 391-406). Edward Elgar Publishing

Mumford, S. (2014). Contemporary Efficient Causation: Aristotelian Themes. Schmaltz, T. (red.): *Efficient Causation: a History* (pp. 317-339). Oxford University Press.

Mumford, S. (2014). In Praise of Teamwork. *Journal of the Philosophy of Sport*, 42 (1): 51-56.

Mumford, S. & Anjum, R. L. (2014). A new argument against compatibilism. *Analysis*, 74 (1): 20-25.

Mumford, S. & Anjum, R. L. (2014). Powers, Non-Consent and Freedom. *Philosophy and phenomenological research*, 90 (2): 1-17.

Mumford, S. & Anjum, R. L. (2014). The tendential theory of sporting prowess. *Journal of the Philosophy of Sport*, 41 (3): 399-412.

Nielsen, C. & **Cappelen, K. S.** (2014). Exploring the Mechanisms of Knowledge Transfer in University-Industry Collaborations: A Study of Companies, Students and Researchers. *Higher Education Quarterly*, 68 (4): 375-393.

Pipkin, I. (2014). Time regularities in the Russian power market. *Journal of Energy Markets*, 7 (4): 71-86.

Rasmussen, C. C. (2014). Intangible resources as drivers of high growth. *International Journal of Innovation Management*, 18 (4): 1-20.

Roselyne, A., Alfnes, F. & Sharma, A. (2014). Consumer vs. citizen willingness to pay for restaurant food safety. *Food Policy*, 49 (1): 160-166.

Soltani, A., **Angelsen, A.** & Eid, T. H. (2014). Poverty, forest dependence and forest degradation links: evidence from Zagros, Iran. *Environment and Development Economics*, 19 (5): 607-630.

Steen, M. (2014). Measuring Price-Quantity Relationships in the Dutch Flower Market. *Journal of Agricultural and Applied Economics*, 46 (2): 299-308.

Sunderland, T., Achdiawan, R., **Angelsen, A., Babigumira, R.**, Ickowitz, A., Paumgarten, F., Reyes-Garcia, V. & **Shively, G. E.** (2014).

Challenging Perceptions about Men, Women, and Forest Product Use: A Global Comparative Study. *World Development*, 64 (1): 56-66.

Sunderlin, W. D., Larson, A. M., Duchelle, A., Resosudarmo, I. A. P., Huynh, T.-B., Awono, A. & **Dokken, T.** (2014). How are REDD+ proponents addressing tenure problems? Evidence from Brazil, Cameroon, Tanzania, Indonesia and Vietnam. *World Development*, 55 (2014): 37-52.

Suttles, S. A., Tyner, W. E., **Shively, G. E.**, Sands, R. D. & Sohngen, B. (2014). Economic effects of bioenergy policy in the United States and Europe: A general equilibrium approach focusing on forest biomass. *Renewable energy*, 69 (2014): 428-436.

Tadesse, M. (2014). Fertilizer adoption, credit access, and safety nets in rural Ethiopia. *Agricultural Finance Review*, 74 (3): 290-310.

Vondolia, G. K., Eggert, H., **Navrud, S.** & Stage, J. (2014). What Do Respondents Bring to Contingent Valuation? A Comparison of Monetary and Labor Payment Vehicles. *Journal of Environmental Economics and Policy*, 3 (3): 253-267.

Whitfield, S., Dixon, J. L., Mulenga, B. & **Ngoma, H.** (2014). Conceptualising farming systems for agricultural development research: Cases from Eastern and Southern Africa. *Agricultural Systems*, 133 (2014): 54-62.

Wunder, S., **Angelsen, A.** & Belcher, B. (2014). Forests, Livelihoods, and Conservation: Broadening the Empirical Base. *World Development*, 64 (1): 1-11.

Wunder, S., Borner, J., **Shively, G. E.** & Wyman, M. (2014). Safety Nets, Gap Filling and Forests: A Global-Comparative Perspective. *World Development*, 64 (1): 29-42.

Wæraas, A. (2014). Fullt og helt eller stykkevis og delt? Organisasjonsbygging og identitetsstyring i den norske kommunesektoren. *Nordiske organisasjonsstudier*, 16 (2): 3-29.

Wæraas, A. (2014). Kommunal omdømmebygging som konkurransestrategi. Johnsen, Å. (red.): *En strategisk offentlig sektor (s.302)*, Fagbokforlaget.

Wæraas, A. (2014). Making a difference: Strategic positioning in municipal reputation-building. *Local Government Studies*, 41 (2): 280-300.

Wæraas, A., Bjørnå, H. & Moldenæs, T. (2014). Place, organization, democracy: Three strategies for municipal branding. *Public Management Review*. DOI: 10.1080/14719037.2014.906965

Populærvitenskapelige artikler

Populærvitenskapelig artikkel

Stenrød, M., **Romstad, E.**, Bolli, R., Eklo, O. M. Punktforurensning fra plantevernmidler. *Bioforsk FOKUS* 9(1): 19-23.

Vale, P. H. De olympiske vinterleker i Oslo i 2022. *Samfunnsøkonomen* 128 (4): 12-15.

Kronikk

Angelsen, A., Egeland, T., Haug, R., Henriksen, Jan-Olav; Lea, T.E., Saugstad, O.D. De ME-syke fortjener seriøs forskning. *Aftenposten.no* (2014).

Bjørnå, H., Moldenæs, T., **Wæraas, A.** Fylkeskommunens omdømme - trussel mot dens eksistens. *Dagsavisen Nordlys* (2014).

Gjølberg, O. Vi trenger ikke beredskapslager. *Dagens næringsliv* (2014).

Mittenzwei, K., **Romstad, E.** Heltidsbonden - en kostbar myte. *Aftenposten.no* (2014).

Populærvitenskapelig foredrag

Bachke, M. E. Bistand av frivillige organisasjoner og privatpersoners giverglede. Pecha Kucha, Vitenparken, NMBU: 2014-02-12 - 2014-02-12.

Korhonen-Sande, S. Kan elefanter lære å danse? Hva kreves av ansatte når store, etablerte organisasjoner skal implementere innovasjonsstrategier? Fagdag for økonomilærere i VGS 2014, NMBU: 2014-10-30.

Navrud, S. Hvor ille blir klimaendringene? Resultater fra 2. delrapport fra FNs klimapanel. Fokus Klima - Lunsj med Professorene, NMBU: 2014-04-09.

Rickertsen, K. Some Ocean Related Issues: A Norwegian Perspective. Fulbright Asilomar Conference 2014: 2014-11-21 - 2014-11-23.

Poster

Bezu, S., Holden, S.T. Are the Rural Youth in Ethiopia Abandoning Agriculture? World Bank Land and Poverty conference: 2014-03-24 - 2014-03-27.

Fretheim, T. S. Commodity Market Risk 1995-2013: An Extreme Value Theory Approach. Extreme Events in Finance: 2014-12-15 - 2014-12-17.

Ghebru, H., Rodrigues, J., Holden, S.T. Diminishing Returns to First Stage Certification: Evidence from Tigray. World Bank Land and Poverty conference: 2014-03-24 - 2014-03-27.

Roselyne, A., Almlí, V.L. European consumer preference for tropical dried fruits from Africa. Eurosense: 2014-09-07 - 2014-09-10.

Programdeltagelse

Gjølberg, O. Dagsnytt 18. NRK P2 [TV]: 2014-05-08.

Gjølberg, Ole. Kornet vi lever av. NRK P2 [Radio]: 2014-05-24.

Intervju

Anjum, Rani Lill; Jesse, Lawler. Rani Lill Anjum discusses causation and correlation. <http://smartdrugsmarts.com> [Internett]: 2014-04-04.

Anjum, R.L., Mumford, S., Løwe, K. NMBU researchers: A quick introduction to causation. YouTube [Internett]: 2014-01-23.

Dokken, T. Doktoren svarer. *Morgenbladet* [Avis]: 2014-08-22.

Gjølberg, O. Alt blir klart og (u)betydelig. *prosa.no* [Internett]: 2014-04-01.

Wæraas, A. Talk of the town. *CIR Magazine* [Fagblad]: 2014-09-01.

Priser

ESOP Gender Prize for beste masteroppgave

Nina Bruvik Westberg, som nå er doktorgradsstudent ved Handelshøyskolen, fikk 3. mars tildelt ESOP Gender Prize for masteroppgaven “Girls versus boys? Factors associated with children’s schooling in rural Malawi”.

Prisen deles ut av ESOP - Senter for studier av likhet, sosial organisering og økonomisk utvikling ved Universitetet i Oslo.

Masteroppgaven til Nina søker å identifisere faktorer som påvirker barnas skolegang, med spesielt fokus på barnets kjønn, foreldrenes rolle og preferanser, samt hvordan skoledeltakelse kan være knyttet til ressurser.

Foto: Anna Holen

Foto: Monika S. Risnes

Vant årets gründercamp, Microsoft Challenge

Torkjell Jensen og Marie Tørvold, som begge er masterstudenter i økonomi og administrasjon ved Handelshøyskolen, gikk av med seieren i årets gründercamp, Microsoft Challenge. Vinnerens løsning handler om nettbasert plattform for de som av ulike grunner har falt litt utenfor samfunnet.

Foto: Kateryna Krutskykh

Beste masteroppgave ved Handelshøyskolen

Arnar Mar Buason, som fullførte masterprogrammet i samfunnsøkonomi i 2013, fikk prisen for beste masteroppgave ved Handelshøyskolen 2013.

Opgaven hans handlet om etterspørsel etter fersk fisk i Frankrike. Prisen for beste masteroppgave ble delt ut på avslutningsfesten for studenter ved Handelshøyskolen 23. mai 2014.

Foto: Privat

IAAE Best Student Paper Award 2014

Livingstone Senyonga, PhD-student ved Handelshøyskolen, har blitt tildelt prisen “IAAE Best Student Paper Award 2014” for sin artikkel “Incentive Regulation, Efficiency Improvements and Productivity Growth in Electricity Distribution Utility: A Norwegian case”.

Prisen “Best Student Paper Award” deles ut hvert år av International Association for Energy Economics (IAEE). I år ble prisen delt ut på the 4th IAEE Asian Conference, Beijing, 19.–21. september.

Vant studentkonkurransen med ny forretningsidé

Andreas Havdahl, masterstudent i Entreprenørskap og innovasjon, vant Idékonkurransen for studenter som ble arrangert av NMBU Technology Transfer.

I jakten på å finne ut av hva vinnerbidraget går ut på, får vi vite at idéen vil bli lansert i markedet i løpet av 2015, og at han derfor ikke kan beskrive ideen særlig detaljert. Men Andreas kan røpe at forretningsidéen er basert på rekruttering og talentjakt.

- Rekruttering omfatter hele prosessen vedrørende ansettelsen av en ny person, det innebærer tiltrekning, screening, selektering, ansettelse og integrering. For at bedrifter skal ha størst sannsynlighet for å ansette den beste kandidaten må de løse to hovedutfordringer.

For det første er det kostbart å tiltrekke flest mulig talenter i målgruppen, og det er både kostbart og tidskrevende å skaffe seg best mulig informasjon til å screene kandidatene.

- Forretningsidéen vil både kunne tiltrekke og engasjere flere talenter. Informasjonene som innhentes om kandidatene blir av langt bedre kvalitet enn det som eksisterer i dag på tilsvarende stadium i rekrutteringsprosessen. Dette gjøres på en mer effektiv og billigere måte, sier han.

Foto: Privat

Førsteamanuensis Glenn Kristiansen ble kreert PhD ved en høytidelig seremoni på Cambridge University». Foto: Suela Haxhiraj

Doktoravhandlinger/-disputaser

Therese Dokken

Avhandling: “Eiendomsrettigheter, bruk av skogressurser og skogvern som klimatiltak i utviklingsland (REDD+)”

Hovedveileder: Arild Angelsen

Bi-veileder: Stein T. Holden

Avhandlingen er interessant fordi den bruker så mange velkjente problemer med nye metoder og data, forteller Dokkens hovedveileder, professor Arild Angelsen.

I den første artikkelen, som er publisert i *Land Economics*, ser forfatterne på om det er en skjev fordeling av landeiendom mellom husholdninger med mannlige eller kvinnelige overhoder i Etiopia. Kvinnestyrte husholdninger har mindre jord.

En annen artikkel, publisert i *Forest*, krysser Dokken ekvator og ser på hvordan prosjekter for skogvern (REDD) i Tanzania samsvarer med årsakene lokal skogreduksjon. Et viktig funn er at det ikke er samsvar mellom hva lokalbefolkningen oppfatter som årsaken til problemet og fokuset til skogvernsprosjektene.

De to siste artiklene tar for seg sammenhengen mellom bruk av skog og fattigdom. Som i andre studier finner man at fattige bruker mindre skog i absolutt forstand, men at inntektene utgjør en større andel av husholdinntekten og at de derfor er mer avhengige av skogs- og andre miljøinntekter.

Alexander Schjøll

Avhandling: “Forbrukerpreferanser for dyrevelferd: Hva kan vi lære fra eksperimenter i restauranter, dagligvarebutikker og på web?”

Hovedveileder: Frode Alfnes

Bi-veileder: Svein Ole Borgen
(Statens institutt for forbruksforskning)

Schjøll, som til daglig jobber ved Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO), har i sin avhandling valgt å fokusere på forbrukeren og valgene vi som forbrukere tar.

Hvor opptatt er forbrukerne av at maten er økologisk og at dyrevelferden er god? I avhandlingen studerer Schjøll hvor sentralt forbrukerne oppfatter dyrevelferd ved valg av økologisk mat, satt opp mot faktorer som sunnhet og miljø. Dette har i liten grad vært studert i Norge tidligere.

Avhandlingen viser at forbrukernes holdning til dyrevelferd varierer. I restaurant synes ikke interessen å være så stor, mens den kan være det i dagligvarebutikker. Dessuten spiller det en rolle hvordan god dyrevelferd kommuniseres. Det er mye mer effektivt å advare mot den maten som ikke er produsert med det høyeste nivået av dyrevelferd framfor å framheve den maten som er produsert med høyeste grad av dyrevelferd

Bethelhem Legesse Debela

Avhandling: “Are Household Strategies and Policy Interventions Successful in Securing Rural Livelihoods?”

Hovedveileder: Stein T. Holden

Bi-veileder: Gerald E. Shively

Bethelhem Legesse Debela studerer hvordan en rural husholdning tar strategiske valg og tilpasser seg støtteordninger for å sikre livsgrunnlaget sitt og forsikre seg overfor uventede hendelser.

Debela benytter data samlet inn i Nord-Etiopia og Vest-Uganda. Avhandlingens fire artikler bidrar til forståelsen av fattigdom i rurale områder i utviklingsland. Hennes bruk av data, valg av analysemetoder og valg av tema gir et nyttig bidrag til litteraturen på dette fagområdet.

Thabbie Chilongo

Avhandling: “The Role of Forests in Livelihoods around Chimaliro and Liwonde Forest Reserves in Malawi”

Hovedveileder: Arild Angelsen

Bi-veileder: Gerald Shively

Miljøinntekter, dvs. inntekter fra ressurser som høstes direkte fra naturen, spiller en viktig rolle i utviklingsland, men slike inntekter er ofte skjult i nasjonale statistikker. Chilongos avhandling er med på å avdekke hvilken rolle de spiller i lokal økonomi i Malawi, sier hovedveileder, professor Arild Angelsen.

Det er en betydelig litteratur på slike miljøinntekter, men Chilongos gode og omfattende data har gjort det mulige å studere aspekter ved fattiges bruk av naturressurser på en måte som ikke har vært gjort tidligere. Studien har vært en del av et større internasjonalt forskernettverk – the Poverty Environment Network (PEN). Dette er koordinert av Center for International Forestry Research (CIFOR) i Indonesia, og Angelsen har også vært global koordinator for PEN.

Burhan Ahmad

Avhandling: “Fire artikler om handel, utenlandske direkte investeringer og markeder i Pakistan”

Hovedveileder: Roberto J. Garcia

Bi-veileder: Ole Gjølberg

Avhandlingen til Ahmad studerer hvordan økonomisk vekst og utvikling i Pakistan påvirkes av økt råvare-spesifikk eksport, utenlandske investeringer og bedre fungerende råvaremarkeder.

Ahmad finner at Pakistans økonomiske vekst, importørenes inntekt, eksportpriser, spesialisering, valutakurs og transaksjonskostnader er de viktigste faktorene som påvirker eksport av ris fra Pakistan. En høy utnyttet eksportpotensial er også funnet i 49 eksportmarkedene blant de 92 landene han har studert.

Casper Claudi Rasmussen

Avhandling: “Vekst i små og mellomstore bedrifter: Betydningen av kollektive kompetansebaserte ressurser”

Hovedveileder: Anders Lunnan

Bi-veiledere: Frode Alfnes og Silja Korhonen-Sande

Avhandlingen til Rasmussen analyserer raskt voksende bedrifter (gaseller) ved hjelp av ressursbasert teori for å forstå hvordan små og mellomstore bedrifter utnytter sine kollektivt kompetansebaserte ressurser for å oppnå høy vekst.

Avhandlingen bidrar til entreprenørskaps-litteraturen på tre måter: Den undersøker de direkte virkningene av kompetansebaserte ressurser på selskapets vekst. Den ser på interaksjonen mellom forskjellige ressurser og dermed hvordan gaseller utnytter og konfigurerer sine ressurser. Den bruker ulike vekstindikatorer, og bidrar dermed til den pågående diskusjonen om problemer med måling og konseptualisering av vekst.

Maren Elise Bachke

Avhandling: “Veier mot utvikling”

Hovedveileder: Frode Alfnes

Bi-veileder: Arild Angelsen

Doktoravhandling til Maren Elise Backe belyser ulike problemstillinger innen bistand, utvikling og fattigdomsbekjempelse.

Tre av fire av verdens fattige er småbønder. Å øke inntekten til småbønder vil derfor bety mye for fattigdomsreduksjon i verden. I avhandlingen finner Bachke at å være medlem i en bondeorganisasjon øker inntekten med opp til 20%. Dette viser at det er mulig å redusere fattigdommen med kjente virkemidler og politikk. Til tross for en slik positiv effekt, er det vanskeligere å få finansiert denne type utviklingsprosjekter enn utdanningsprosjekter rettet mot barn. Bachke er den første som viser nettopp denne effekten av medlemskap i bondeorganisasjoner på nasjonalt nivå.

Foto: Gisle Bjørneby

Masteroppgaver

Det var 100 studenter som leverte sin masteroppgave ved instituttet. Handelshøyskolens studenter fordelte seg på programområdene slik: Økonomi og administrasjon (ØA): 65, Samfunnsøkonomi (ECON): 12, Entreprenørskap og innovasjon (EI):22, og Industriell økonomi (IØ): 1.

Navn	Studieprogram	Tittel	Veileder(e)
Amb, Andreas og Jarbekk, Anna Mathilde Elisabeth	M-ØA	Hva er dårlig ledelse? - En studie av populæroppfatningen av dårlig ledelse	Wæraas, A.
Amthor, Karoline H. Skaar	M-EI	Konfidensiell oppgave	Lunnan, A. Aarset, B.
Andresen, Lasse Hilleborg	M-EI	Kundskapsgenerering i oplevelsesproducerende arrangementsbedrifter	Lunnan, A.
Andresen, Olav Andreas og Njølstad, Erik	M-ØA	Spot-futures prisrelasjoner i det nordiske kraftmarkedet: Kan enkle handelsstrategier generere unormalt høy avkastning?	Gjølberg, O.
Auma, Doreen og Mensah, Philip Ahen	M-ECON	Determinants of credit access and demand among small-holder farms in Tigray region, Ethiopia	Holden, S.
Axelsen, Anna Louise Nes	M-ØA	Sentrale elementer ved en enhetlig organisasjonskultur	Wæraas, A.
Baardseth, Cato Endresen og Østberg, Magnus	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Alfnes, F.
Bakken, Ingvild	M-ØA	Upgrading in the Global Apparel Value Chain: an Analysis on Asian Developing Countries' Competition with China in Exporting Apparels	Garcia, R.
Boroumand, Yasaman	M-ECON	Price Elasticity of Non-OPEC Supply	Rosendahl, K. E. Angelsen, A.
Brattabø, Gunn Marit	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Kristiansen, G.
Buerstad, Merete Simonsen og Didriksen, Runar	M-ØA	Styringssystemer i IT- og anleggsbransjene: En studie av hvilke styringssystem som benyttes og hvordan styringspakkenes konfigureres	Madsen, D. Ø.
Bødtger, Magnus Sørting og Pedersen, Henrik Sørting	M-ØA	Balansert målstyring i norske små og mellomstore bedrifter: En surveyundersøkelse av utbredelse og praksis	Madsen, D. Ø.
Christiansen, Cecilie Sigurdson	M-EI	NSB Labs - en casestudie av brukerdrevet innovasjon i NSB	Jervell, A. M.
Dahl, Mathilde Sørli og Karevold, Ida Bartnes	M-ØA	Can simple technical trading rules be successful in the Norwegian stock market?	Gjølberg, O.
Dalen, Per Magne	M-ØA	Er Oslo børs et effisient aksjemarked? En test av markedseffisiens på svak form i perioden 1996-2013	Kristiansen, G.
Dhanusk, Krishna	M-ECON	Assessing Households Demand for Improved Water Service: A Case Study of Kathmandu Valley, Nepal	Navrud, S.

Navn	Studieprogram	Tittel	Veileder(e)
Elahi, Mehwish Kiran	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Aarset, B.
Elvevold, Tine Rolstad og Slatta, Kristina Linnea	M-ØA	Institusjonaliserte organisasjonsoppskrifter - kan litteraturen bidra til å forklare dere popularitet?	Wæraas, A.
Fossum, Atle	M-ØA	Finnes det en sammenheng mellom aksjekursendringer og kapitalstruktur?	Kristiansen, G. Gjøberg, O.
Fossum, Ragnhild	M-ØA	Motivasjon og arbeidsmiljø: En casestudie av ERP-endringers effekter	Wæraas, A.
Fuglår, Joakim Spetaas	M-ØA	Hvor sensitiv er norske aksjer for råvareprisendringer? En multifaktoranalyse på Oslo Børs	Westgaard, S.
Gamnes, Ole F.	M-ØA	Test av markedsrett i det norske strømmarkedet vha EM algoritmen	Bergland, O.
Gavenas, Ekaterina	M-ØA	On the way to a Cleaner Future: a Study of CO2 Emissions on Norwegian Continental Shelf	Rosendahl, K. E.
Giladi, Iris og Herland, Hanne Sofie	M-EI	User-driven Innovation in the Food Industry: Can mainstream users compete with lead users?	Kubberød, E. Olsen, N. V.
Gjørtz, Malin og Nørstebø, Gunnar	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Bengtsson, J.
Greeny, Helene Hovbøl og Karlsen, Nancy Ann	M-ØA	Aktivitetsbasert finansiering. En studie av hvordan innsatsstyrt finansiering har påvirket Spesialisthelsetjenesten i Norge	Kristiansen, G.
Grimsrud, Erlend Stien	M-ØA	Coastal Commons and Codified Commodities: Exploring The Role Of Intellectual Property Rights On Genetic Resources In Norwegian Biotechnology Innovation Systems	Aarset, B.
Grimstad, Martin L.	M-ECON	Effektprising og investering i distribusjonsmarkedet for elektrisitet	Bergland, O. Romstad, E.
Grøssereid, Preben	M-EI	Konfidensiell oppgave	Lunnan, A.
Guerreiro, Joao Nuno Pirisi	M-ØA	Marine Harvest & WWF-Norge. Et strategisk samarbeid for en bærekraftig fremtid	Aarset, B.
Haneborg, Thomas L.	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Rysstad, S.
Hansen, Patrick	M-EI	Industriell forretningsmodellinnovasjon: en casestudie av den norske og japanske plateindustrien	Lunnan, A.
Hansen, Per Fredrik Borge	M-ØA	Determinants of Net FDI Inflow to a Cluster of Central and Eastern European Countries	Garcia, R.
Haug, Trygve W. og Yri, Jan Erling	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Pettersen, I.
Henriksen, Tom Erik Sønsteng	M-ØA	An Empirical Study of the Risk Parity Allocation Approach Using the World Equity Market	Westgaard, S.
Holand, Frida	M-IØ	Fremtidens frekvensstabilitet i kraftsystemet - Roterende reserver, primærreserver og ny uregulerbar kraft i synkronområdet Norden i 2020	Bergland, O.
Høeg, Nikoline Wigand	M-ECON	En undersøkelse av vannkraftbransjens fremtidsutsikter - sett i lys av klyngeteori	Rosendahl, K. E.

Navn	Studieprogram	Tittel	Veileder(e)
Høy, Petter	M-EI	Hvordan lykkes som seriegründer? På hvilken måte bidrar erfaringer? Og hvordan kan man øke sjansene for suksess fra start?	Lunnan, A.
Håmsø, Borge	M-ECON	Fjerning av energifistilskuddet. Dommedag for biobasert fjernvarme?	Romstad, E.
Jakobsen, Anja Lund	M-ECON	Does the Polluter Pay in the EU ETS, or does the EU ETS Pay the Polluter? A firm-level analysis of the EU ETS and its impact on Norwegian firms' profitability and CO2 emissions	Rosendahl, K. E.
Jensen, Victoria Næss	M-EI	Implementering av velferdsteknologi for ansatte i kommunal helse- og omsorgstjeneste. En kvalitativ studie av erfaringene med bruk av Personlig Digital Assistent (PDA)	Jervell, A. M.
Johnsen, Alexander	M-EI	Bring din visjon og forretningsidé til live En studie av hvordan nyere startup-metodikk kan bidra til kvalifiserte tilbakemeldinger før produktet eksisterer	Kubberød, E.
Juklestad, Sondre Lund	M-ØA	Economic Differences after the Dissolution of Czechoslovakia - A Study of FDI to the Czech Republic and Slovakia	Garcia, R.
Kittilsen, Alma Renate	M-EI	Innovasjon og Corporate Social Responsibility (CSR) i samspill - en litteraturstudie	Lunnan, A.
Klettgjerde, Susanne	M-ØA	Rådmenn om ledelse, styring og endringsvillighet	Wæraas, A.
Knutsen, Håkon Liverød	M-ØA	Indekseffekten på Oslo Børs Fondindeks (OSEFX) - En studie på pris- og volumeffekter ved inkludering av aksjer	Kristiansen, G.
Korum, Marius Håvåg og Solvang, Ole Kristoffer	M-ØA/M-EI	Styringssystemer i norske entreprenørbedrifter. En kvalitativ studie av bruk og utforming av styringssystemer i norske entreprenørbedrifter	Madsen, D. Ø.
Kristiansen, Marius	M-ØA	Balansert målstyring i et samvirkeforetak	Pettersen, I.
Kuisyte, Viktorija	M-ØA	Is the Baltic Stock Market Efficient? An Empirical Study 2000-2014	Gjøberg, O.
Langlo, Peter A. og Nilsen, Magne Krog	M-ØA	Eie eller leie? En analyse av leilighetsmarkedet i Oslo 1997 - 2013	Gjøberg, O.
Laukvik, Ingeborg M. Østby	M-EI	Teknologi basert innovasjon i Norge: En kvalitativ undersøkelse av utfordringer ved kommersialisering av nanoteknologi	Jervell, A. M.
Lie, Cathrine	M-EI	Jordnær handling. En casestudie av alternative distribusjonskanaler for kortreist økologisk mat i Drammensregionen	Jervell, A. M.
Lindtveit, Lena Elise	M-EI	Kreativitet i team - Betydningen av ekstroversjon og introversjon	Kubberød, E. Kristiansen, G.
Lotterud, Tonje	M-ØA	Samhandlingsreformens effekt på samhandling og pasienter - en studie av en kommune i Akershus	Aarset, B.
Lund-Johansen, Helene Brokstad	M-ØA	Virker lederutvikling? En studie av den norske arkitektbransjen	Wæraas, A.

Navn	Studieprogram	Tittel	Veileder(e)
Lurås, Joakim og Røstad, Kari Dybsjord	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Christoffersen, K.
Malakan, Behdad	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Rysstad, S.
Mjelva, Julie Kilde	M-ECON	The Effect of Market Integration on Community Organizations in Uganda	Angelsen, A.
Myran, Line Berg	M-EI	Kundetilbakemeldinger som kilder til innovasjon. En studie av hvordan Nortura SA kan bruke kundetilbakemeldinger som kilder til innovasjon	Kubberød, E.
Myrseth, André B.	M-ECON	Norske husholdningers betalingsvillighet for reduksjon i lunge kreft risiko forårsaket av Radon - En betinget verdsettingsstudie	Navrud, S.
Nguyen, Therese Minh Chau Thi	M-ØA	Kotters 8 – Steg & Barack Obama	Wæraas, A.
Noghrehkar, Shira Ali	M-EI	Entrepreneurship (Facing Ad Hoc Circumstances) vs. Management (Routine & Known Work)	Lunnan, A.
Nikolaisen, Iris Helén	M-EI	Training for the Informal Sector: Women and Occupational Justice	Aarset, B.
Norstrøm, Mina Mælum	M-EI	Etniske entreprenørers håndtering av barrierer - En kvalitativ studie av etnisk entreprenørskap i et «effectuation»- perspektiv	Kubberød, E.
Oliversen, Frode	M-ØA	Erfaringer med bruk av balansert målstyring: En surveyundersøkelse blant norske mellomstore og store bedrifter	Madsen, D. Ø.
Olsen, Silje Kathrine	M-ØA	Utvikling av nye fasiliteter og attraksjoner i nasjonalparkområder i Norge - En betinget verdsettingsstudie	Navrud, S.
Otterlei, Kjell Alfred	M-ØA	FOREDLING AV HVITFISK I NORGE: KULTUR OG KONTROLL. Styring og kontroll i sjømatindustrien: en casestudie av Båtsfjordbruket AS	Pettersen, I.
Pedersen, Oda Kristin og Skarsvåg, Renate Marie Øien	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Bengtsson, J.
Puri, Sonam	M-ØA	High-Performance in BPO En kvalitativ casestudie mellom Accenture og Lotos Exploration & Production Norge	Bengtsson, J.
Qureshi, Nabeela	M-ØA	En analyse av strategisk budgivning i det danske vindkraftmarkedet	Bergland, O.
Raza, Ali	M-ECON	Demand for Credit among Small Farmers A Case Study of District Mandi Bahauddin, Pakistan	Wik, M.
Rydland, Randi Beate Svenheim	M-ØA	Bruk av balansert målstyring i norske små virksomheter i energibransjen	Bengtsson, J.
Sandbæk, Anna Thorvaldsen	M-EI	Musikkbransjen i et innovasjonsperspektiv. Fra krisetider til ny suksess	Aarset, B.
Settem, Lasse	M-ØA	Effekten av skatt på utbetalinger på selskapers investeringer	Kristiansen, G.

42

Navn	Studieprogram	Tittel	Veileder(e)
Singh, Ajitpal og Skaug, Tor Henning B.	M-EI	Kundeklager - Knask eller knep for innovasjon i matindustrien	Kubberød, E.
Skistad, Stian Slaatten	M-ØA	Laksepriser 1995-2014. Studier av volatilitet og prisrelasjoner for norsk oppdrettslaks	Gjølberg, O.
Solbakken, Benedikte C. Borchg og Ramskjell, Kristoffer Simonsen	M-ØA	Tar robotene over? En casestudie av ASKO SENTRALLAGER AS	Christoffersen, K.
Sporild, Stian Kristiansen	M-ØA	Sinnsstemningens rolle i finansielle beslutninger	Kristiansen, G.
Stornes, Stein Marius	M-ØA	Hva er dine venner verdt? Om ledernes bruk av sosial kapital hos håndverkerbedrifter i Lillestrøm	Kristiansen, G. Vale, P. H.
Støren, Thora Helene	M-ØA	Konfidensiell oppgave	Kubberød, E.
Sørli, Cathrine	M-ØA	Strategy-as-practice. En undersøkelse av hvilken rolle strategiworkshops spiller i praksis for bedrifter i Norge	Kristiansen, G.
Thomassen, Heidi Sunde	M-EI	En studie av entreprenørskapsutdanningen ved Chalmers, og hvordan denne modellen kan auke læringsutbytte på master i entreprenørskap og innovasjon på NMBU	Lunnan, A.
Walter, Lena C.	M-ØA	Utvikling av indikatorer for miljøstyring i offentlig virksomhet - en analyse av Jernbaneløst	Navrud, S.
Walther-Zhang, Yun	M-ECON	Effekten virkemidler har for kildesortering av småelektronisk avfall: En kvantitativ undersøkelse	Halvorsen, B. Hanssen, O. J.

43

Foto: Gisle Bjørneby

Undervisning

I løpet av 2014 ble det produsert 665 studiepoeng ved instituttet. Disse ble produsert i løpet av 92 kursene som ble tilbudt på de forskjellige studieretninger og fagprofiler. "Antall studenter" er antall som var oppmeldt til eksamen.

Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Ant.stud.	Lærer
AOS120	Markedsføring	5	44	Alfnes, F
AOS130	Innføring i organisasjonsteori	5	187	Haug, A
AOS230	Organisasjons- og ledelsespsykologi	5	207	Mathisen, J. E.
AOS234	Studenter i ledelse - Spesialkurs for tillitsvalgte studenter	10	23	Rysstad, S.
AOS237	Foretaksstrategi	10	78	Kristiansen, G.
AOS240	Samfunnsvitenskapelig metode	5	230	Alfnes, F.
AOS320	Institusjonelle perspektiver på organisasjoner	5	30	Rysstad, S./ Aarset, B.
AOS331	Ledelse	10	34	Wæraas, A.
AOS332	Dynamisk strategi	10	16	Brønn, C.
AOS335	Organisasjoner i endring	5	43	Aarset, B.
AOS336	Omdømmeledelse	5	19	Wæraas, A.
AOS340	Kvalitativ metode	5	109	Aarset, B.
BUS100	Grunnleggende bedriftsøkonomi	5	378	Bengtsson, J.
BUS110	Eksternregnskap	10	127	Sanne, N.
BUS112	Elektronisk regnskapsføring	5	36	Moskvil, H.
BUS133	Excel for økonomer	5	122	Christoffersen, K.
BUS160	Skatterett for økonomer	5	104	Eilertsen, D.
BUS200	Anvendt foretaksøkonomi	5	25	Sanne, S.
BUS210	Driftsregnskap og budsjettering	10	159	Bengtsson, J.
BUS215	Årsregnskap	10	52	Kristiansen, R.
BUS216	Årsregnskap- spesielle regnskapsemner	5	35	Schwencke, R.
BUS217	Regnskapsorganisering, regelverk og etikk	5	17	Enger, K. J.
BUS218	Offentlig regnskap og budsjettering	5	58	Pedersen, A.
BUS220	Finansiering og investering	10	191	Guttormsen, A.
BUS230	Operasjonsanalyse	10	72	Steen, M.
BUS233	Informasjonssystemer for virksomhetsledelse	5	23	Christoffersen, K.
BUS240	Vareproduksjon og logistikk	10	88	Christoffersen, K.
BUS260	Skatte- og avgiftsrett	10	48	Eilertsen, D.
BUS271	Forretningsutvikling- og bedriftsetablering	5	37	Kubberød, E.

Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Ant.stud.	Lærer
BUS280	Private- og næringsforsikringer	5	25	Loen, R.
BUS305	Strategianalyse og strategiformulering	5	104	Kristiansen, G.
BUS310	Strategiimplementering og prestasjonsmåling	5	38	Madsen, D. Ø.
BUS311	Miljøregnskap og miljøledelse	5	30	Navrud, S.
BUS313	Strategisk økonomistyring	10	102	Berg, T.
BUS314	Virksomhetsstyring	5	38	Gaudernack, J.
BUS320	Empiriske analyser av finans- og varemarkeder II	5	2	Gjølborg, O.
BUS321	Empiriske analyser av finans- og varemarkeder-teoridel	5	24	Westgaard, S.
BUS322	Investeringsanalyse og finansiell risikostyring	10	57	Gjølborg, O.
BUS323	Varemarkedsanalyse	10	31	Guttormsen, A./ Gjølborg, O./ Steen, M.
BUS324	Opsjoner, derivater og risikostyring	10	48	Kristiansen, G.
BUS325	Obligasjoner, swapper og andre renteinstrumenter	10	58	Kristiansen, G.
BUS331	Bedriftsøkonomisk styring: Operasjonsanalytiske metoder og teknikker	10	43	Gjølborg, O./ Steen, M.
BUS340	Integrert logistikk	10	37	Christoffersen, K.
BUS370	Næringsutvikling og entreprenørskap	10	37	Jervell, A.M.
ECN100	Innføring i samfunnsøkonomi	5	24	Vale, P.H.
ECN110	Innføring i mikroøkonomi	5	228	Wik, M./ Guttormsen, A.
ECN120	Innføring i makroøkonomi, del I	5	193	Romstad, E.
ECN122	Innføring i makroøkonomi, del II	5	113	Romstad, E.
ECN140	Økonomisk historie	5	44	Ekberg, E.
ECN170	Miljø- og ressursøkonomi	5	83	Navrud, S.
ECN201	Økonometri	10	38	Atsbeha, D. M.
ECN202	Innføring i økonometri	5	73	Alfnes, F.
ECN210	Mikroøkonomi II - Konsument, produsent, marked og velferd	10	125	Wik, M.
ECN211	Mikroøkonomi II - Institusjoner, spill og markedssvikt	10	67	Rosendahl, K. E.
ECN222	Makroøkonomi II	10	22	Øygard, R. A.
ECN230	Internasjonal økonomi	10	23	Garcia, R. J.
ECN260	Landbrukspolitikk	10	33	Rysstad, S.
ECN263	Matvaremarkeder og - politikk	5	9	Pettersen, I.
ECN270	Naturressursøkonomi	5	49	Dokken, T./ Rosendahl, K.E./ Navrud, S.
ECN271	Samfunnsøkonomisk prosjektanalyse og verdsetting av miljøgoder	10	31	Navrud, S.

Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Ant.stud.	Lærer
ECN280	Energiøkonomi	10	39	Bye, T.
ECN301	Økonometrisk metode	10	37	Bergland, O.
ECN302	Matematikk for økonomer	5	95	Kristofersson, D.
ECN303	Statistiske metoder for politikkvirkninger	5	13	Dokken, T.
ECN304	Adferds- og eksperimentell økonomi	10	14	Alfnes, F.
ECN305	Forskningsmetode i samfunnsøkonomi	5	23	Angelsen, A.
ECN311	Mikroøkonomi III	10	39	Atsbeha, D.M.
ECN312	Industri- og markedsstruktur	5	26	Bergland, O.
ECN320	Makroøkonomi III	10	27	Wulfsberg, F.
ECN330	Økonomisk integrasjon og internasjonal handel	10	25	Garcia, R. J.
ECN331	Internasjonal økonomi og finans	5	17	Garcia, R.J.
ECN352	Poverty	10	42	Angelsen, A.
ECN371	Miljøøkonomi	10	16	Romstad, E.
ECN372	Klimaøkonomi	10	20	Rosendahl K.E.
ECN380	Energimarkeder og regulering	10	13	Bergland, O.
ECN450	Utviklingsøkonomi: Metoder og analyse	20	2	Holden, S. T.
INN200	Økonomistyring	10	33	Sanne, N.
INN210	Nyskaping	5	18	Kubberød, E.
INN220	Entreprenørskap i praksis	10	26	Kubberød, E.
INN310	Industrielle rettigheter	5	31	Lunnan, A.
INN331	Entership	10	5	Kubberød, E.
PHI100	Examen philosophicum	10	525	Kvilhaug, T./ Kjosavik, F.
PHI101	Examen philosophicum-seminarversjon	10	126	Kvilhaug, T.
PHI201	Biovitenskap, etikk og miljøfilosofi	5	16	Kjosavik, F.
PHI301	Bedriftens samfunnsansvar	5	29	Kvilhaug, T.
PHI302	Kausalitet og vitenskap	5	5	Anjum, R.L.
PHI401	Forskningsetikk og vitenskapsfilosofi I	5	92	Kvilhaug, T.
PHI402	Forskningsetikk og vitenskapsfilosofi II	10	8	Kvilhaug, T.
Total emner		665	5783	

Referee for internasjonale vitenskapelige tidsskrift

Person:	Tidsskrift:
Alfnes, Frode	Food policy Journal of Agricultural Economics European Review of Agricultural Economics Canadian journal of agricultural economics
Anjum, Rani L.	Res Philosophica Medicine, Health Care and Philosophy Erkenntnis Philosophical Studies
Bloznelis, Daumantas	Aquaculture Economics & Management Marine Resource Economics
Chiksa, Sosina Bezu	World Development Food Policy Population and Environment Asia-Pacific Development Journal
Dokken, Therese	Land Economics Global Environmental Politics
Gjøølberg, Ole	Beta
Handberg, Øyvind N.	Journal of Economic Behavior & Organization
Jensen, Sverre	Environment and Resource Economics American Journal of Agricultural Economics
Kjosavik, Frode	Biology and Philosophy
Korhonen-Sande, Silja	Silva Fennica
Navrud, Ståle	Journal of Environmental Economics and Management Journal of Risk and Uncertainty Environmental and Resource Economics Resource and Energy Economics Ecological Economics Revue Économique
Rickertsen, Kyrre	British Food Journal European Review of Agricultural Economics Journal of Economic Psychology Marine Resource Economics Journal of Economic Behavior & Organization Food Culture and Society
Romstad, Eirik	Ecological Economics EuroChoices European Review of Agricultural Economics Land Use Policy Natural Resource Modeling Sustainability

Person:	Tidsskrift:
Rosendahl, Knut Einar	Journal of Environmental Economics and Management World Development Energy Economics Resource and Energy Economics Samfunnsøkonomene
Serck-Hanssen, Camilla	Archiv für Geschichte der Philosophie
Wæraas, Arild	Scandinavian Political Studies Nordiske Organisasjonsstudier Higher Education Human Relations Scandinavian Journal of Public Administration

48

49

Opponentoppdrag ved andre universiteter

Person:	Universitet:
Navrud, Ståle	Faculty of Economics and Statistics, University of Innsbruck
Rosendahl, Knut Einar	Norges Handelshøyskole, Bergen Aalto Universitet, Helsinki, Finland
Alfnes, Frode	Universitetet i Tromsø, Tromsø

ISBN: 978-82-575-1255-2

Foto omslag: Gisle Bjørneby

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Postboks 5003
NO-1432 Ås
67 23 00 00
www.nmbu.no

Handelshøyskolen, NMBU
Postboks 5003, 1432 Ås
64 96 57 00
www.nmbu.no/hh